

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN

‘Het moet gewoon leuk zijn!’
Kijken, luisteren en begrijpen bij KSH

(Maart 2019)

INHOUDSOPGAVE	1		
INLEIDING	2		
1. VISIE KINDER SERVICE HOTELS	3		
2. SOCIAAL-EMOTIONELE VEILIGHEID	7		
2.1 Visie op sociaal-emotionele veiligheid	7		
2.2 Hoe werken wij aan sociaal-emotionele veiligheid?	7		
2.2.1 De rol van de pedagogisch medewerker	7		
2.2.2 Welbevinden bij activiteiten binnen de Kidsclub vestiging in groepen	9		
2.2.3 Welbevinden bij activiteiten buiten de Kidsclub vestiging in groepen	9		
2.2.4 Welbevinden bij activiteiten binnen het kinderdagverblijf	10		
2.2.5 Welbevinden bij activiteiten buiten het kinderdagverblijf	10		
2.2.6 Indeling van de groepen	10		
2.2.7 Corrigeren en stimuleren	14		
2.2.8 Contact met de ouders	14		
3. ONTWIKKELEN VAN COMPETENTIES	14		
3.1 Visie op het ontwikkelen van sociale competenties	14		
3.2 Visie op het ontwikkelen van persoonlijke competenties	15		
3.3 Aandachtvelden in de ontwikkeling van kinderen	16		
3.3.1 Spelontwikkeling	16		
3.3.2 Cognitieve ontwikkeling	17		
3.3.3 Taalontwikkeling	17		
3.3.4 Seksuele ontwikkeling	18		
3.3.5 Ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid	18		
3.3.6 Lichamelijke ontwikkeling, sport en beweging	18		
3.3.7 Vieringen en rituelen	20		
3.3.8 Activiteiten en workshops	20		
4. OVERDRACHT VAN NORMEN EN WAARDEN	21		
4.1 Corrigeren en stimuleren	21		
4.2 Verschillende opvoedstijlen en culturen	21		
		4.3 Pedagogisch handelen	22
		4.4 Personeelsinzet	22
		4.5 Personeelsondersteuning	23
		4.6 Personele deskundigheidsbevordering/permanente educatie	23
		4.7 Het vier-ogen principe	23
		5. VOEDING	24
		5.1 Voeding bij KSH	24
		5.2 Voeding kinderdagopvang	24
		5.3 Voeding tussen-schoolse opvang	25
		5.4 Voeding buitenschoolse opvang	25
		5.5 Kinder-kook-café	25
		6. ZORG VOOR HET KIND	25
		6.1 Ontwikkelingsachterstanden, opbrengstgericht werken	26
		6.2 Ziek zijn, chronisch zieke kinderen, kinderen met beperkingen	30
		7. OUDERBELEID	31
		7.1 Samen vorm geven aan opvoeding	31
		7.2 Ouderbetrokkenheid	32
		8. OVERIGE ZAKEN	33
		8.1 Van pedagogisch beleidsplan naar pedagogisch werkplan	33
		8.2 Privacy	33
		8.3 Kwaliteit	33
		8.4 Klachten	34
		8.5 Toezicht	34
		8.6 Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag	34
		8.7 Brandveiligheid	34
		8.9 EHBO	34
		8.10 Risico inventarisatie veiligheid en gezondheid	34

INLEIDING

Kinderopvang is een kwestie van vertrouwen. Ouders vertrouwen hun dierbaarste bezit aan ons toe. Wij willen dit vertrouwen waarmaken door kinderen een veilige, verantwoorde en creatieve opvang aan te bieden.

Wij delen graag met ouders hoe wij werken. Daarom hebben wij in dit pedagogische beleidsplan omschreven wat onze visie is, hoe wij in de praktijk werken en op welke wijze wij kinderen begeleiden in hun ontwikkeling.

Dit plan is de basis voor onze werkwijze. Iedere pedagogisch medewerker is uniek en krijgt de ruimte haar eigen liefde, aandacht en creativiteit aan kinderen te geven. Maar zij werkt wel vanuit een vaste KSH aanpak. In dit plan leest u over onze richtlijnen.

Kinder Service Hotels (KSH) biedt inmiddels op veel locaties kinderdagopvang, peuteropvang, tussen-schoolse opvang en buitenschoolse opvang aan. Onze formules voor buitenschoolse opvang, de Kidsclub, is uniek door de aandacht, speelsheid en creativiteit die geboden wordt en door een opvallende en stimulerende inrichting van de vestiging. Van kinderen en ouders horen wij dat ze met plezier bij ons komen. Op alle vestigingen is een eigen pedagogisch werkplan dat een verdere uitwerking is van dit pedagogische beleidsplan. In dat werkplan is de specifieke werkwijze per vestiging omschreven.

Een beleidsplan is een 'papieren waarheid'. We kunnen het nog zo mooi omschrijven, maar het gaat er om hoe wij in de praktijk met liefde, enthousiasme en deskundigheid kinderen begeleiden en een veilige, stabiele basis bieden voor hun ontwikkeling. Wij nodigen ouders, schooldirectie en andere betrokkenen dan ook van harte uit om kennis te maken met onze werkwijze, dit beleidsplan in de praktijk te toetsen en om met ons te praten over de dagelijkse omgang met kinderen.

In dit beleidsplan vindt u onze algemene visie op kinderen en kunt u lezen door wie wij ons laten inspireren. Vervolgens gaan wij in op alle aspecten die van belang zijn in de opvang, zoals sociaal-emotionele veiligheid, de ontwikkeling van sociale en persoonlijke competenties en het contact met ouders.

We hebben ervoor gekozen in dit beleidsplan te spreken van pedagogisch medewerker. Hiermee wordt bedoeld de mannelijke of vrouwelijke medewerker, die verantwoordelijk is voor de dagelijkse zorg van kinderen. Wanneer gesproken wordt over ouder, wordt zowel de ouder als de verzorger bedoeld. Als we over kinderen spreken, hebben we voor de hij-vorm gekozen, waarmee jongens en meisjes bedoeld kunnen worden.

Het pedagogisch beleidsplan wordt jaarlijks geactualiseerd waarin we stil staan bij onze visie en onze werkwijze. Eventuele aanpassingen en/of wijzigingen in dit beleidsplan worden met ouders van alle oudercommissies besproken. De definitieve versie van het pedagogisch beleidsplan is beschikbaar via het vestigingsmanagement. Onze werkwijze is dynamisch en altijd in ontwikkeling om zo de beste, meeste veilige en ontwikkelingsgericht omgeving voor kinderen te kunnen creëren.

Kinder Service Hotels

Rijn Mijdema
Directeur

1. VISIE KINDER SERVICE HOTELS

‘Het moet gewoon leuk zijn!’

Kijken, luisteren en begrijpen bij KSH

Respect en gelijkwaardigheid staan centraal

Heel simpel, bij KSH is het in de allereerste plaats gewoon leuk voor kinderen. Kinderen komen er graag. Of ze nu heel klein zijn of al in de hogere groepen van het basisonderwijs zitten. Ze vinden er vriendjes, ze vinden er van alles om mee te spelen en ze vinden er pedagogisch medewerkers waarbij ze met van alles terecht kunnen. Kortom: een gezellige, vertrouwde plek. Een plek die kleurrijk is, waar ze veel verschillende dingen kunnen doen. Waar ze ook veel kunnen leren, maar waar ze in de allereerste plaats gewoon zichzelf mogen zijn.

Die plek willen wij aan kinderen bieden, op een stimulerende, veilige en verantwoorde manier, zodat kinderen zich vrij en onbevangen kunnen ontwikkelen.

Kinderen zijn onze eerste inspiratiebron als het gaat om goede en verantwoorde kinderopvang. We stemmen veel af met de ouders. We laten ons inspireren door pedagogen, maar uiteindelijk geven kinderen zelf aan wanneer de kinderdagopvang en de Kidsclub voldoet. In onze visie staat het kind dan ook centraal.

Maar wat betekent het nu dat ‘het kind centraal staat’? En wanneer is het ‘leuk en vertrouwd’ voor kinderen? Wij hebben daar inmiddels veel ervaring in opgedaan en wij niet alleen. We maken in ons werk gebruik van inspirerende wetenschappers en pedagogen. Kenmerkend is dat in al deze visies kinderen centraal staan. Over een aantal inspirators vertellen we graag wat meer en ook hoe wij sommige aspecten van hun visie gebruiken in ons werk.

INSPIRERENDE PEDAGOGEN EN WETENSCHAPPERS

Thomas Gordon (1918 - 2002) was een Amerikaanse psycholoog. Hij was een medewerker bij Carl Rogers (samen met Abraham Maslow, pioniers van de humanistische psychologie). Hij werd vooral bekend door het zogenaamde Gordon-model. Gordon voerde begrippen in zoals ‘het actief luisteren’ en ‘de ik-boodschappen’ bij de analyse en de bevordering van communicatie tussen mensen.

THOMAS GORDON

Thomas Gordon was een Amerikaanse psycholoog die vooral bekend is geworden door zijn opvoedcursussen. Ook in Nederland zijn er veel cursussen gegeven, waarin de methode van Thomas Gordon wordt uitgelegd. Het belangrijkste in deze methode is gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid in relaties, met name tussen opvoeders en kinderen. Een kind is mondig en het is zeker niet altijd de volwassene die gelijk heeft. Als een opvoeder een kind met respect benadert, voelt een kind dat hij daardoor in zijn waarde wordt gelaten. Hierdoor verandert de communicatie tussen opvoeders en kinderen en krijgt het kind ruimte om zichzelf te zijn en zich van daaruit te ontwikkelen. Gordon leert opvoeders om samen met kinderen conflicten op te lossen en om echt met elkaar te praten.

Hoe doen we dit bij KSH?

- KSH medewerkers worden getraind om op zo’n manier naar kinderen te luisteren dat zij zich begrepen voelen. Kinderen weten dat wij hen begrijpen door de manier waarop wij op hen reageren. We herhalen de boodschap of zeggen het nog eens in andere woorden zodat het kind het kan bevestigen.
- Wij praten op zo’n manier, dat kinderen begrijpen wat wij zeggen. We blijven in gewone, ‘volwassen mentaal’ praten, maar doen dat wel op een heldere en eenvoudige manier. Dit doen wij door het geven van ‘**ik-boodschappen**’. Het geven van ik-boodschappen zegt iets over wat jij denkt, voelt en gelooft. Het nodigt anderen uit om de beleving

met je te delen en het helpt de relatie verdiepen. Anderen weten wat er in je omgaat.

- Als een kind ons niet begrijpt, of als er een conflict dreigt te ontstaan, dan nemen we de tijd om er samen met het kind uit te komen: we leren zo samen met het kind kijken naar een mogelijke oplossing en kunnen daar allebei mogelijkheden voor aandragen. Het gaat dan niet om 'gelijk krijgen' maar om het vinden van een goede oplossing.
- Respectvol en gelijkwaardig met kinderen omgaan betekent voor ons dat we ideeën en oplossingen van kinderen serieus nemen. Wij bepalen niet alles voor ze, maar luisteren naar de ideeën van kinderen. Bijvoorbeeld als het gaat om afspraken met elkaar maken over nieuwe regels in de groep.
- Praktische voorbeelden over het handelen van de pedagogisch medewerker in de praktijk, staat beschreven in het pedagogisch werkplan op de vestiging.

Janusz Korczak (1878 – 1942) Was een Pools-Joodse arts die als pedagoog en leider van een weeshuis voor Joodse kinderen bekendheid verwierf. In zijn leven en bij zijn werk ging hij er van uit dat ieder kind recht op respect heeft. Hij schreef veel boeken waarin hij zijn visie uiteenzette om met kinderen als volwaardige mensen om te gaan.

JANUSZ KORCZAK

Ook bij de Poolse pedagoog Janusz Korczak staan respect en gelijkwaardigheid centraal. In de visie van Korczak is een kind een compleet en volwaardig mens en niet pas op weg om dat te worden. Er wordt vaak veel druk op kinderen gelegd om te groeien, om te ontwikkelen en om 'in de toekomst iets te worden'. Korczak vroeg om respect en geduld voor de kindertijd. De kindertijd is een tijd op zichzelf, waarin het kind een prachtig, volwaardig mens is. Het mens zijn van het kind ligt niet in een verre toekomst, als hij alle scholen heeft doorlopen, maar het kind verdient in de kindertijd al respect en gelijkwaardigheid.

Het kind heeft recht op ruimte, op vrijheid, op het vormgeven van zijn eigen verlangens. In de visie van Korczak legt de samenleving teveel druk op kinderen om zich te voegen in de maatschappij en neemt het daarmee de levendigheid van kinderen af. Korczak had in zijn weeshuis een kinderrechtbank en kinderparlement ingesteld vanuit zijn diepe geloof in, en zijn respect voor kinderen.

Hoe doen we dit bij KSH?

- In de kinderdagopvang, de peuterspeelzalen en de buitenschoolse opvang wordt kinderen veel aangereikt om te doen, om mee te spelen, om zich te ontwikkelen. Daarbij is veel ruimte voor de eigen keuze van kinderen. Op het kinderdagverblijf wordt gewerkt met thema's. Dit kan volgens een vaststaand Vroeg Voorschools Educatie programma, of met een zelfgekozen thema-jaarprogramma. Buiten de thema-activiteiten om is er op de kinderdagverblijven ruimte voor de eigen keuze van kinderen. De pedagogisch medewerkers spelen in op de behoefte en interesse van het kind.
- Op de Kidsclub wordt gewerkt met workshops, activiteiten en vakantieplanningen. Ook is er tijd en aandacht voor de eigen inbreng van kinderen; via de Kinderraad kunnen zij hun eigen ideeën naar voren brengen, die door de vestigingen omgezet worden in een concreet aanbod dat aansluit bij de interesses van de groep.
- Kinder Service Hotels heeft aandacht voor de ontwikkeling van de eigen competenties van kinderen. Wij geloven dat kinderen, door het ruime aanbod dat er is, spelenderwijs van alles aangereikt krijgen, waarmee ze vorm geven aan hun eigen ontwikkeling. De ontwikkeling van competenties is geen dwangmatig proces; er is juist veel ruimte om gewoon kind te zijn.
- Wij werken vanuit de visie dat kinderen enorm goede ideeën hebben. Zeker in de Kidsclub worden de ideeën en oplossingen van kinderen voor praktische dagelijkse zaken even serieus gewogen als de ideeën en oplossingen van de pedagogisch medewerkers. Er wordt in alledaagse situaties op basis van respect en gelijkwaardigheid binnen de groep gekeken naar werkbare oplossingen; de pedagogisch medewerkers leggen die niet op voorhand op aan de kinderen.

- Wij staan als coach en gids van de kinderen aan de zijlijn. We kijken nieuwsgierig en verwachtingsvol naar de ontdekkingstocht van het kind.
- Op een aantal van onze Kidsclubs is gestart met een Kinderraad, een kinderraadsvergadering met een voorzitter en een notulist. Kinderen bespreken daar onderwerpen als materiaal, speelgoed, activiteiten, workshops en vakantieplanningen. Op deze manier kunnen zij aangeven waar ze behoefte aan hebben, wat ze leuk vinden en wat ze graag willen. We willen deze werkwijze uitbreiden naar alle Kidsclubs.

Loris Malaguzzi (1920 - 1994) Was pedagoog en oprichter van kindercentra in de Noord-Italiaanse stad Reggio Emilia. 'Een kind heeft honderd talen, van die honderd talen worden hem er negenennegentig door de maatschappij ontnomen'. Deze zin uit een gedicht van Malaguzzi vat het concept van Reggio Emilia goed samen. In 1945 stichtte Malaguzzi een kindercentrum waar de basis werd gelegd voor zijn ideeën.

REGGIO EMILIA / LORIS MALAGUZZI

De benadering van Reggio Emilia gaat eveneens uit van wat kinderen op dit moment al zijn en niet wat kinderen 'nog' niet zijn. Creativiteit, ontdekken en avontuur staat in deze benadering voorop. Kinderen communiceren in de eerste plaats met elkaar door beweging, door beelden, door praten, door hun mimiek. Kinderen zijn enorm creatief en geven op natuurlijke wijze vorm aan hun behoefte zich uit te drukken. De benadering van Reggio Emilia gaat er vanuit, dat het kind in zijn kern alles al in zich heeft om de wereld te kunnen ontdekken. Ouders, opvoeders en pedagogisch medewerkers kunnen een creatieve en stimulerende omgeving bieden, waarin kinderen volop kunnen gaan ontdekken en met elkaar kunnen communiceren. De Reggio Emilia benadering is een heel positieve benadering van kinderen; het leert opvoeders kijken naar alle mogelijkheden die kinderen van zichzelf al hebben en leert daar op allerlei manieren ruimte voor te geven.

Hoe doen we dit bij KSH?

- Kleur, licht, ruimte en opvallende architectuur zijn kenmerkend voor de inrichting van onze nieuwe locaties. We zijn soms afhankelijk van het gebouw waarin we zitten, maar altijd creëren we een positieve, warme, uitdagende en prikkelende omgeving.
- Kinderen kunnen knutselen, dansen, mimespelen, sporten, spelen met creatieve werkvormen en muziek maken. Ze kunnen zich daardoor op veel manieren uiten.
- We zijn vaak verrast en geboeid door wat kinderen in zich hebben. We benaderen de ontdekkingen en uitingen van kinderen positief en genieten van alles wat ze in zich hebben.
- Kinderen krijgen de ruimte om hun eigen ontwikkeling vorm te geven, er ligt geen vast pad. We luisteren, kijken, praten en onderzoeken samen met de kinderen. De visie van Reggio Emilia inspireert ons hierbij.
- We bieden kinderen verschillende materialen aan, waarin ze hun eigen ideeën kwijt kunnen en waar ze zelf invulling aan kunnen geven. We werken procesgericht door kinderen de ruimte te geven hun eigen creativiteit te laten zien en hun talenten op eigen wijze te ontwikkelen. Hierbij ligt de nadruk op hoe de kinderen bezig zijn en niet op het resultaat. Er wordt ruimte gemaakt om zelf vorm te geven aan een knutselstuk, een toneelscript, musical of het geven van een eigen workshop. Uit respect voor het kind willen wij op dit gebied ook niet bepalend zijn en zullen dan ook vooral blijven luisteren naar de behoefte van het kind. Dit betekent dat wij ook altijd de mogelijkheid geven om bijvoorbeeld een meegebrachte kleurplaat te maken of te werken met voorbeelden die uitgebeeld staan in de workshop als een kind dit aangeeft.

Lev Vygotski (1896 -1934) was een Russische psycholoog en filosoof. Zijn werk werd in de Sovjet-Unie niet gepubliceerd en was daarom pas in 1958 in het Westen bekend. Vernieuwend was zijn visie op de ontwikkeling en het opgroeien van kinderen. Hij noemde het kind een afhankelijk individu dat niet geïsoleerd kan leven. Het kind leert van zijn sociale omgeving.

LEV VYGOTSKY

De Russische psycholoog Vygotsky gaat ervan uit dat kinderen zich heel divers en op hun eigen manier ontwikkelen. Volgens Vygotsky kun je ontwikkeling niet koppelen aan leeftijd van het kind en je kunt geen eisen stellen aan het niveau van een kind op een bepaalde leeftijd. Vygotsky gaat ervan uit dat ieder kind daarin zijn eigen weg volgt, maar dat opvoeders en leerkrachten kinderen wel een 'volgende ontwikkelzone' aan kunnen reiken. Mogelijkheden die dicht liggen bij wat kinderen al kunnen en die kinderen aanmoedigen een volgend stapje te maken. Voor opvoeders en leraren is het de uitdaging om te zorgen dat ze nieuwe dingen zo aan kinderen presenteren, dat het kind er nieuwsgierig naar wordt en de behoefte voelt om het nieuwe, het andere, ook echt te leren.

Hoe doen wij dit bij KSH?

- We sluiten nauw aan bij het eigen ontwikkelingstraject van kinderen en begeleiden hen om hier steeds een stapje verder in te komen door ze kennis te laten maken met nieuw spel materiaal of door deel te nemen aan een nieuwe, gezamenlijke activiteit.
- Niet alle kinderen in dezelfde leeftijdsgroep zijn gelijk in ontwikkeling en interesse. Door intensief met de kinderen op te trekken, zien we dat ieder kind zijn eigen ontwikkeling doormaakt en op zijn eigen tijd toe is aan een nieuwe stap.
- We staan dichtbij de kinderen, waardoor we ook zien dat kinderen zich soms gehinderd en geremd voelen om een nieuwe stap te maken. We bespreken dan met elkaar hoe we het kind toch iets aan kunnen reiken om een volgend stapje te maken en verder uiting te geven aan wat het in zich heeft. We oefenen samen met de kinderen en

bespreken als het nodig is met de ouders/opvoeders hoe zij kinderen ook nieuwsgierig kunnen maken om nieuwe dingen te leren.

VISIE VAN KSH

We schreven het al: 'Het moet gewoon leuk zijn!'

Met zoveel verschillende kinderen in onze kinderdagverblijven, peuteropvang en Kidsclubs hebben we enorm veel creativiteit, beweging, geluid en dynamiek in onze locaties. 'Gewoon leuk' is het daarmee al. Maar we denken dat er meer voor nodig is. In ons beleid zijn dan ook de vier pedagogische doelen van Rixen Walraven gewaarborgd; het bieden van een veilige basis, stimuleren van persoonlijke competentie, bevorderen van sociale competentie en het overdragen van waarden en normen. Achter 'gewoon leuk' gaan dus opvattingen schuil over hoe wij denken kinderen te kunnen coachen en te begeleiden in hun ontwikkeling. Hoe wij kinderen een unieke plek kunnen bieden om zichzelf te zijn.

Want dit is wat wij willen:

'Kinderen kunnen bij ons zichzelf zijn en zich vrij, onbevangen, in hun eigen tempo en vanuit hun eigen belevingswereld ontwikkelen.'

Onze visie kort samengevat

Wij zien een kind als een eigen persoonlijkheid; Het moet zich vrij en onbevangen in zijn eigen tempo en belevingswereld kunnen ontwikkelen. Tijdens deze ontdekkingstocht staan wij als coach, kijkend, luisterend en begrijpend naast het kind om structuur, veiligheid en voldoende uitdaging te bieden. KSH creëert daarom in al haar vestigingen een stimulerend klimaat met mogelijkheden voor het kind om de eigen fantasie te ontwikkelen en initiatief te nemen. In een omgeving waar kinderen naast formeel leren ook informeel kunnen leren ontstaat een plek om zich nieuwe vaardigheden eigen te maken.

In dit beleidsplan vindt u de visie. Hoe we daar in de praktijk invulling aan geven is terug te vinden in het werkplan van de vestiging.

Missie: doorgaande pedagogische lijn

Het is onze ambitie om op iedere plek een doorgaande pedagogische lijn te ontwikkelen. Wij vestigen ons het liefst in scholen of in de buurt van scholen, samen in één gebouw, met primair onderwijs en andere pedagogische voorzieningen. Voor kinderen geeft het helderheid en duidelijkheid om in één pedagogisch continuüm de dag door te brengen. Voor ons betekent het dat we onze kennis en kunde als pedagogisch medewerkers kunnen bundelen met primair onderwijs en eventuele andere pedagogische samenwerkingspartners. Dit betekent niet dat alles eenvormig en eenduidig wordt. De combinatie van formeel en informeel leren creëert mogelijkheden voor het aanleren en ontwikkelen van diverse vaardigheden

Bij ons is de opvang onderscheidend van bijvoorbeeld de school, in de inrichting van het gebouw, in aanpak en in het soort activiteiten. Wij streven er naar dat de pedagogische lijn tussen school, opvangsituatie, sport en spel zoveel mogelijk herkenbaar is voor kinderen zodat er een veilige en stabiele plek ontstaat om op te groeien.

Voor verdere informatie met betrekking tot de uitvoering van de doorgaande lijn en (warme) overdracht, verwijzen we u graag naar het hoofdstuk Evaluaties op blz. 32 van dit pedagogisch beleid.

2. SOCIAAL-EMOTIONELE VEILIGHEID

2.1 VISIE OP SOCIAAL-EMOTIONELE VEILIGHEID

Een veilige, vertrouwde omgeving is de eerste voorwaarde voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen, elkaar te ontmoeten en om vrij te kunnen spelen. In de eerste levensjaren van een kind wordt de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling. Een goede hechting is essentieel voor een goede emotionele en sociale ontwikkeling en helpt een kind om een eigen persoonlijkheid te ontwikkelen. Wij willen, samen met de ouders, werken aan een sociaal-emotioneel veilige basis, van waaruit kinderen zelfvertrouwen en eigenwaarde kunnen ontwikkelen. Ze voelen en ervaren dat ze hun eigen plekje mogen hebben in deze wereld. Wij willen kinderen door allerlei (spel)activiteiten stimuleren om de wereld te ontdekken, actief te zijn en zich te ontwikkelen. Alleen vanuit een veilige, vertrouwde basis kan een kind een vertrouwensrelatie aangaan met andere kinderen en met volwassenen. Hoe wij de samenhang,

transparantie en het toezicht waarborgen binnen KSH is vastgelegd in onze 'governance code'. Deze is op elke vestiging in te zien door ouders.

Kinderen voelen zich veilig als er op een aantal kerngebieden aan de voorwaarden van veiligheid wordt voldaan:

- Kinderen voelen zich veilig in een omgeving, waarin herkenbare, vaste volwassenen op een betrouwbare en liefdevolle manier met hen omgaan.
- Herkenbaarheid, herhaling, vertrouwen, aandacht en een gevoel van eenheid tussen de wereld van thuis en de opvang, is van belang.
- Door positieve respons en bevestiging van gedrag leren kinderen dat ze als individu waardevol en uniek zijn; ze ontwikkelen hierdoor een positief zelfbeeld en voelen zich thuis in de opvang.
- Een liefdevolle en respectvolle benadering stimuleert kinderen een vertrouwensband met anderen te ontwikkelen.

Hoe wij in de praktijk situatie aan sociaal emotionele veiligheid werken kunt u terug vinden in het pedagogische werkplan van de vestiging.

2.2 HOE WERKEN WIJ AAN SOCIAAL-EMOTIONELE VEILIGHEID?

In alle vestigingen werken wij vanuit vaste uitgangspunten. Voor kinderen en ouders is er in de kinderdagopvang, peuterspeelzalen, de tussenschoolse opvang en de Kidsclubs een herkenbare, duidelijke KSH-lijn. Deze wordt gekenmerkt door:

2.2.1 De rol van de pedagogisch medewerker

Bejegening en communicatie

De benadering van de pedagogisch medewerkers is van grote invloed op de sociaal-emotionele ontwikkeling van het individuele kind, maar ook op die van de groep als geheel. Wij benaderen kinderen vanuit een respectvolle en gelijkwaardige houding. Wij communiceren open met kinderen volgens de methode van Thomas Gordon. Dat betekent dat wij actief luisteren en open reageren. We laten het kind weten dat we hebben begrepen wat er wordt gezegd en spelen in op suggesties en ideeën van kinderen.

Kinderen kunnen met vragen of zorgen rondlopen. In de buitenschoolse opvang is er voor kinderen ruimte om individueel met een pedagogisch medewerker te praten. Pedagogisch medewerkers laten kinderen weten, maar vooral ook voelen, dat ze bij hen terecht kunnen.

Omgaan met verzorging en emoties van kinderen

Contact en aandacht geven begint bij hele jonge kinderen rond de verzorging. Liefdevol lichamelijk contact is daarbij belangrijk. Kinderen voelen zich vertrouwd door bewuste aanraking tijdens de verzorging. Tijdens de verschoning van kinderen wordt er op een zachte en rustgevende manier gepraat en na de verzorging geeft de pedagogisch medewerker individuele aandacht aan het kind. Regelmatig zitten kinderen op schoot. Pedagogische medewerkers zijn alert op dat wat kinderen bezighoudt, zij reageren responsief en sensitief. Belangrijk is hierbij ook dat alle handelingen gedurende de dag worden voorzien van taal.

Kinderen worden gestimuleerd om te spelen en om mee te doen aan activiteiten. Maar er is ook veel ruimte voor rust, voor even niet meedoen en voor slapen. Wij letten hierbij op de individuele behoefte van het kind. Als kinderen verdrietig zijn of pijn hebben, is er extra aandacht. Er is ruimte om te huilen of om even heel verdrietig te zijn. Pedagogisch medewerkers bieden troost door hun aanwezigheid en als er behoefte aan is, met een gesprek. Heel bewust wordt er niet getroost met voeding of snoep, maar door persoonlijke aandacht.

Bij oudere kinderen reageren wij op emoties door actief te luisteren en door begrip te tonen. Wij proberen kinderen te laten weten dat we naast hen staan door de emoties te verwoorden en door daar ruimte voor te bieden. Emoties hoeven niet onderdrukt te worden: verdriet is verdriet, pijn is pijn en daar is bij ons ruimte voor. We stimuleren kinderen om daar op een open manier mee om te gaan en leren hen door gesprek en voorbeeldgedrag om te gaan met emoties in plaats van het negatief af te reageren op andere kinderen en pedagogisch medewerkers.

Beroepskwalificatie

Al onze pedagogisch medewerkers hebben een passende beroepskwalificatie conform de CAO-kinderopvang en beschikken over een Verklaring Omtrent het Gedrag en zullen vanaf in dienst treding opgenomen zijn in het persoonsregister Kinderopvang en gekoppeld zijn aan onze organisatie. Pedagogisch medewerkers die bij KSH werkzaam zijn kunnen deelnemen aan het KSH opleidings traject. Zij kunnen daardoor hun deskundigheid bevorderen op diverse onderdelen vaak ook via Video Interactie begeleiding. Meer informatie omtrent, opleidingen scholingen trainingen etc. is te vinden in het KSH opleidingsbeleid. Op de werkvloer wordt in teamsessies aandacht besteed aan 'samen leren en ontwikkelen' als team en als individueel pedagogisch medewerker. Er is ruimte en openheid om van elkaar te leren en om met elkaar te bespreken hoe je als pedagogisch medewerker met een specifieke situatie omgaat.

Bij een aantal vestigingen wordt de pedagogisch medewerker ondersteund door stagiaire(s) vanuit de Beroeps Begeleidende leerweg (BBL), stagiaire(s) vanuit zowel de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL) beide zowel op MBO niveau 3 als MBO niveau 4. Tevens zijn er op een aantal vestigingen stagiaire(s) vanuit HBO opleidingen op niveau 5 en niveau 6 die kwalificeren voor de Kinderopvang (zie cao kinderopvang). Uitgebreide informatie omtrent inzetbaarheid en begeleiding kunt u vinden in het stage beleid van KSH

Vaste beroepskrachten

Vaste pedagogisch medewerkers zijn voor kinderen herkenbaar en vertrouwd. Dit draagt bij aan een emotioneel veilig klimaat. Iedere basisgroep of stamgroep heeft zijn vaste pedagogisch medewerkers op vaste dagen. Bij de samenstelling van groepen, de verdeling over dagen en de inzetbaarheid van de pedagogisch medewerkers wordt er naar gestreefd zo min mogelijk wisselingen te hebben. Dit is vast gespreksonderwerp in het kennismakingsgesprek met ouders, zodat er KSH zorgt ervoor dat er niet wordt afgeweken van het vastgestelde criterium omtrent beroepskracht kind ratio en het vaste gezichten criterium dat gekoppeld is aan de leeftijd van het kind.

In het pedagogisch werkplan van de vestiging staat uitgebreid beschreven hoe dit op vestigingsniveau wordt uitgevoerd.

2.2.2 Welbevinden bij activiteiten binnen de Kidsclub vestiging

Een basisgroep is een vaste groep kinderen verbonden aan vaste pedagogisch medewerkers. Elke basisgroep start op de reguliere schooldagen met elkaar. Deze basisgroep bestaat maximaal uit 20 kinderen in de leeftijd tot 7 jaar en maximaal uit 30 kinderen in de leeftijd vanaf 7 jaar. Op de vestigingen van KSH, heeft de basisgroep altijd een eigen ruimte of vaste plek in de ruimte, waarin de kinderen worden opgevangen na school. Ze hebben vaste activiteiten, zoals gezamenlijk drinken en fruit eten met hun vaste begeleiders. Tijdens deze momenten kunnen de kinderen hun verhaal kwijt. Elk kind heeft ook een laatje voor de persoonlijke spullen, werkjes en nieuwsbrieven voordat deze mee naar huis gaan. In elke basisgroep hangt een groepsbord met de naam van de groep, zodat kinderen zich kunnen identificeren met hun eigen basisgroep.

Bij sommige locaties komt het voordat er meerdere basisgroepen in een grote ruimte worden opgevangen. Voor het welbevinden van deze kinderen wordt extra aandacht gegeven aan:

- Het werken met aparte basisgroepen van maximaal 20 kinderen tot 7 jaar;
- Het werken met aparte basisgroepen van maximaal 24 of 30 kinderen in de leeftijd van 7 tot 13 jaar.
- Het werken met vaste pedagogisch medewerkers;
- Een duidelijke afscheiding door eigen groepstafel, groepsnaam en persoonlijke laatjes.
- Het introduceren en toelichten van deze ruimte tijdens het intakegesprek met ouders en de keuze om het kind te laten wennen. Er wordt duidelijk aan ouders en kinderen aangegeven in welke basisgroep en ruimte het kind zit en welke pedagogische medewerkers op welke dag bij de groep horen en wie de vaste mentor is.
- De ruimte. De groepstafel wordt altijd gebruikt voor gezamenlijke momenten, zoals de eet- en drinkmomenten, kringgesprekken en

eigen activiteiten. Er is sprake van meerdere contactmomenten met dezelfde kinderen, waardoor onderlinge relaties ontwikkeld kunnen worden en er groepsstabiliteit is.

- Tijdens deze vaste momenten is er aandacht voor het welbevinden van het kind, waarbij de pedagogisch medewerker signaleert en tijdig en sensitief reageert, waardoor het kind zich geaccepteerd en veilig voelt.
- De pedagogisch medewerker van de groep creëert tijdens deze vaste momenten situaties voor de kinderen om positieve interacties met elkaar aan te gaan. Deze interacties worden, indien nodig, begeleid.

2.2.3 Welbevinden bij activiteiten buiten de Kidsclub vestiging in groepen

Een basisgroep is een vaste groep kinderen verbonden aan vaste pedagogisch medewerkers. Elke basisgroep start met elkaar in de eigen vaste groepsruimte.

Om het welbevinden van de basisgroep te waarborgen tijdens activiteiten met een groep groter dan 30 kinderen, door bijvoorbeeld bij het samenvoegen van groepen tijdens een uitstapje in de vakantie, of met een gezamenlijk activiteit, houden we rekening met het volgende:

- Er zullen tijdens een activiteit van deze omvang groepen samengesteld worden van kinderen uit dezelfde basisgroep die niet groter zijn dan 20.
- Als kinderen structureel en/of regelmatig op een andere locatie worden opgevangen (bijvoorbeeld in vakanties of op rustige dagen) dan moet hiervoor een aparte overeenkomst worden aangegaan. Indien dit van toepassing is wordt dit beschreven in het werkplan van de vestiging.
- Als de groep incidenteel naar een andere locatie gaat, dan kan dit worden gezien als een uitstapje, vergelijkbaar met andere activiteiten zoals een bezoek aan een dierentuin.
- Op elke groep zal minimaal één vaste pedagogisch medewerker staan, die bekend is bij de kinderen en werkzaam is in de desbetreffende basisgroep.
- Voor de kinderen zal de samengestelde groep visueel gemaakt worden door voor vertrek dit groepje te formeren en de vaste

begeleider te laten aangeven dat zij tijdens de activiteit bij dit groepje hoort en de kinderen bij haar terecht kunnen.

- Dit kan nog extra visueel gemaakt worden door met hesjes, T-shirts of gekleurde polsbandjes te werken. Dit kan de vestiging zelf invullen en opnemen in het pedagogisch werkplan.
- Ouders worden ten alle tijden middels nieuwsbrieven of persoonlijk op de hoogte gebracht

Activiteiten die kunnen plaatsvinden in groepen groter dan dertig kinderen zijn bijvoorbeeld uitstapjes, buitenactiviteiten met kinderen uit meerdere basisgroepen, vieringen en feesten voor alle kinderen op de vestiging en daarbuiten. De begeleiding dient te bestaan uit minimaal twee pedagogisch medewerkers, ongeacht het aantal kinderen, waarvan er een in het bezit is van een BHV/Kinder-EHBO diploma. De verhouding pedagogisch medewerkers/kinderen dient echter altijd te voldoen aan de beroepskracht kind ratio.

Voor een uitgebreide beschrijving ten aanzien van het beleid dat Kinder Service Hotels hanteert met betrekking tot uitstapjes van de Kidsclub, verwijzen we u graag naar ons protocol veiligheid.

2.2.4. Welbevinden bij activiteiten binnen het kinderdagverblijf

Een stamgroep is een vaste groep kinderen verbonden aan vaste pedagogisch medewerkers. Op de vestigingen van KSH, heeft de stamgroep altijd een eigen ruimte waarin de kinderen worden opgevangen. Volgens dagprogramma zijn er vaste activiteiten en vrije speelmomenten naast de gezamenlijk eet en drinken momenten. Tijdens deze momenten kunnen de kinderen hun verhaal kwijt. Elk kind heeft ook een laasje voor de persoonlijke spullen, kunstwerkjes en nieuwsbrieven voordat deze mee naar huis gaan. In elke stamgroep hangt een groepsbord met de naam van de groep, zodat kinderen zich kunnen identificeren met hun eigen basisgroep.

2.2.5. Welbevinden bij activiteiten buiten het kinderdagverblijf

Een stamgroep is een vaste groep kinderen verbonden aan vaste pedagogisch medewerkers. Elke stamgroep start met elkaar in de eigen

vaste groepsruimte. Bij uitstapjes extern kunnen groepen worden samengevoegd hierbij houden wij rekening met het volgende.

De begeleiding dient te bestaan uit minimaal twee pedagogisch medewerkers, ongeacht het aantal kinderen, waarvan er een in het bezit is van een BHV/Kinder-EHBO diploma. De verhouding pedagogisch medewerkers/kinderen dient echter altijd te voldoen aan de beroepskracht kind ratio.

Er zijn situaties dat de begeleiders ook bestaan uit stagiaires, ouders/verzorgers en of algemeen medewerker. Uiteraard tellen ze niet mee met de BKR.

Bij een uitstapje met een basis/stamgroep bestaat de begeleiding uit de eigen pedagogisch medewerkers en eventueel een extra persoon zoals bijvoorbeeld een collega van een andere groep, algemeen medewerker, (hulp)ouder of stagiaire. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld van de uitstapjes door middel van een nieuwsbrief en/of een persoonlijke uitnodiging

Voor een uitgebreide beschrijving ten aanzien van het beleid dat Kinder Service Hotels hanteert met betrekking tot uitstapjes van het kinderdagverblijf, verwijzen we u graag naar ons protocol veiligheid.

2.2.6 De indeling van de groepen

Herkenbaarheid

Niet alleen vaste pedagogisch medewerkers, ook vaste groepsgenoten dragen bij aan een gevoel van veiligheid en vertrouwdheid. Kinderen krijgen zo al heel jong de kans om op hun eigen manier relaties met andere kinderen aan te gaan. Ze ontdekken elkaar, ze spelen met elkaar, ze maken ruzie met elkaar en ze worden door pedagogisch medewerkers begeleid om er samen weer uit te komen. Vaste groepsgenoten betekent ook vaste ouders die elkaar leren kennen rond breng- en haalmomenten. Door met vaste groepen te werken kunnen pedagogisch medewerkers en

kinderen samen iets opbouwen en ontstaat er een groepsgevoel, waarin herkenbare momenten en vaste dagelijkse rituelen zijn. Een nieuw kind krijgt een eigen 'welkom in de groep' en er wordt tijd genomen om binnen de groep te wennen aan de nieuwe samenstelling. Een nieuw kind wordt uitgenodigd mee te doen aan spelactiviteiten, er wordt gekeken wat de behoefte van het nieuwe kind is en kinderen die al in de groep zitten worden uitgenodigd het nieuwe kind bij spel te betrekken en te vertellen over de eigen 'groepsrituelen'.

Basisgroepen (BSO) en stamgroepen (KDV)

Wij werken met verschillende groepssamenstellingen, afhankelijk van de facilitaire mogelijkheden van de vestiging. In overleg met de ouders kijken we wat voor het kind een goede basisgroep of stamgroep is. Het aantal beroepskrachten op een bepaalde leeftijdsgroep wordt vastgesteld aan de hand van de richtlijnen in de Wet kinderopvang.

We onderscheiden de volgende basisgroepen en stamgroepen.

- Kinderdagopvang: babygroepen (0 - 2 jaar, maximaal 8, 12 of 14 kinderen), peutergroepen (2 - 4 jaar, maximaal 16 kinderen), peuterplus groep (vanaf 3 - 4 jaar, maximaal 16 kinderen) en verticale groepen (0 - 4 jaar, maximaal 12 of 16 kinderen).
- Kidsclubs (BSO): kleutergroepen (1 en 2), middenbouwgroepen (3, 4 en 5) en bovenbouwgroepen (6, 7 en 8); en verticale groepen (1-8), de basisgroepen sluiten aan bij de groepen op school. De BKR hierin is 1 op 10 tot 7 jaar, en 1 op 12 vanaf 7 jaar. De BKR voor een verticale groep is 1 op 11.

KSH houdt zich aan de wettelijke eisen m.b.t de beroepskracht kind ratio (BKR) terug te vinden in de rekentool (1 ratio.nl). Per groep zijn er maximaal 20 kinderen. Alleen bij de oudste groep kinderen vanaf 7 jaar en ouder kan gekozen worden voor een basisgroep van maximaal 30 kinderen. Als dit aan de orde is wordt dit onderbouwd in het pedagogische werkplan van de desbetreffende Kidsclub. Bij de samenstelling wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen van de ouders en kinderen m.b.t. broertjes, zusjes, vriendjes en vriendinnetjes.

- Kidsclub tijdens de vakantieopvang: tijdens de vakantie-opvang vormen de aanwezige kinderen met elkaar een basisgroep, deze groep is echter niet groter dan 20 kinderen. En vanaf 7 jaar maximaal 24 of 30 kinderen. Op deze manier bieden wij voor de kinderen, die wel aanwezig zijn, in de vakantie een veilige en uitdagende omgeving. De pedagogisch medewerkers die tijdens de vakantie deze groep begeleiden bestaan onder meer uit vaste pedagogisch medewerkers die bekend en vertrouwd zijn bij alle kinderen. Tijdens de vakantie wordt er gewerkt met een vakantieprogramma, waarin allerlei activiteiten worden aangeboden. Hiervoor worden alle ruimtes van de BSO gebruikt.
- Kidsclub : Wanneer de kinderen uit school komen en in hun eigen basisgroep aan tafel gaan om te eten en te drinken kan het voorkomen dat er een ongelijke groepssamenstelling is. Wij kiezen ervoor om kinderen pas door te schuiven naar een volgende groep wanneer ze er aan toe zijn, dit om de emotionele veiligheid voorop te stellen. Op de Kidsclub kan de afwijking in beroepskracht kind ratio van 30 minuten per dag gebruikt worden bij het ophalen van kinderen of aan de rand van de dag.
- Kidsclub: In sommige gevallen is het mogelijk dat wanneer het gaat om enkele kinderen van de Kidsclub, deze kinderen samengevoegd worden met kinderen van het KDV, in een ruimte die geschikt is voor de allerjongsten met uitdagend en leeftijd gerelateerd speelgoed voor de kinderen van de Kidsclub.
- Tussen-schoolse opvang (TSO): het aantal kinderen per groep is afhankelijk van het aantal kindplaatsen per locatie. Op iedere vestiging is er een TSO coördinator die ondersteund wordt door pedagogisch medewerkers, hulpouders of stagiaires.
- Peuteropvang: De peuteropvang groep is bedoeld voor kinderen van 2-4 jaar om elkaar te ontmoeten, samen activiteiten te ondernemen, van knutselen tot motorische activiteiten, waardoor de ontwikkeling in alle facetten gestimuleerd wordt. Er is aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden, zodat er een stevige basis ontstaat om de kinderen een goede doorstroom te bieden naar het basisonderwijs. Daarnaast heeft de peuteropvang ook een signaleringsfunctie ten aanzien van ontwikkelingsachterstanden. In onze peuteropvang, die vallen onder het ambitieniveau 1, wordt veel aandacht geschonken

aan een actief programma. Dit houdt in dat we veel activiteiten ondernemen, en we de kinderen zoveel mogelijk stimuleren actief deel te nemen. Deze activiteiten vinden zowel op de vestiging als daarbuiten plaats. Het uitvoerende werk wordt gedaan door een beroepskracht conform de cao-kinderopvang. Ons beleid is erop gericht dat kinderen met plezier bij ons de peuteropvang bezoeken.

Iedere groep heeft een vaste ruimte waar de kinderen worden ontvangen en waar zij eten en drinken krijgen. In iedere genoemde groepsgrootte zijn er minimaal twee groeps-pedagogisch medewerkers, tenzij er minder kinderen zijn en de beroeps kind-ratio daar op afgestemd wordt.

KSH hanteert de landelijk geldende berekening met betrekking tot de beroepskracht kind ratio (Ratio1.nl)

In het pedagogisch werkplan van de vestiging is de indeling van de groepen inzichtelijk gemaakt

Bij de uitwerking van de BKR op de vestigingen en voor de groepen zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- Bij kinderen van verschillende leeftijden in een groep moeten gemiddelden berekend worden voor de vaststelling van het aantal kinderen per pedagogisch medewerker;
- Het aantal kinderen in relatie tot één pedagogisch medewerker is de basis van de berekening;
- In deze berekening heeft alléén aan het eind van de berekening afronding naar boven plaatsgevonden; het 'doorrekenen' gaat uit van on afgeronde getallen.

Afwijking BKR KDV

Op het kinderdagverblijf mag per dag 3 uur worden afgeweken van de beroepskracht kind ratio.

Op de kinderdagverblijven zal tussen de middag 1,5 uur worden afgeweken van de BKR als gevolg van de pauze tijden van de medewerkers. De andere 1,5 uur kan gebruikt worden aan de randen van de dag. De juiste afwijking van de BKR staat beschreven in het pedagogisch werkplan, de overige openingstijden wordt er dan ook niet afgeweken van de geldende beroepskracht kind ratio.

Afwijking BKR Kidsclub

Op de Kidsclub kan de afwijking van 30 minuten per dag gebruikt worden bij het ophalen van kinderen of aan de rand van de dag. Tijdens de vakanties mag er 3 uur afgeweken worden van de BKR. De daadwerkelijk afwijking in dagen en tijden is terug te vinden in het pedagogisch werkplan van de vestiging, de overige openingstijden wordt er dan ook niet afgeweken van de geldende beroepskracht kind ratio.

Deze afwijking in BKR tijden zullen met de oudercommissie worden besproken ter advies. Na advies van de oudercommissie en vaststellen van de tijden worden deze afwijkingen in BKR via een nieuwbrief aan alle ouders bekend gemaakt.

Open deurenbeleid

In de kinderdagopvang blijven kinderen zoveel mogelijk in hun eigen stamgroep. Incidenteel nemen kinderen deel aan activiteiten in een andere groep of in een andere ruimte.

In de Kidsclubs werken we met een open deurenbeleid. Dit betekent dat kinderen gedurende de dag activiteiten kunnen ondernemen die plaatsvinden in een andere ruimte dan de ruimte van de eigen basisgroep.

Kinderen kunnen de basisgroep verlaten om de volgende redenen:

- Een activiteit ondernemen die wordt aangeboden in een andere ruimte dan de ruimte van de basisgroep zoals poppenkast, gym of spelen met het klim-huis in de centrale hal;
- Buiten spelen;
- Spelen met een vriendje of vriendinnetje dat in een andere groep zit;
- Een bezoekje brengen aan een broertje of zusje dat is geplaatst in een andere basisgroep;
- Een bezoekje brengen aan een andere groep ter kennismaking (visite, wennen);
- Het deelnemen aan een workshop die gegeven wordt in een daarvoor bestemde ruimte.
- Wanneer de kind bezetting van dien aard is dat 1 PM op de groep kan staan, kan er voor gekozen worden samen te voegen om zo het 4-ogenprincipe te kunnen waarborgen.

Visuele transparantie

KSH zorgt voor visuele transparantie door het ruimtegebruik, waar dat kan, zo te organiseren dat er door- en inkijk gerealiseerd wordt van binnen en naar buiten, en tussen de ruimtes in. Dit houdt in dat de deuren, gordijnen of jaloezieën van de diverse ruimtes open zijn als de kinderen er zijn en dat de ramen vrij zijn voor door- en inkijk.

Algemeen wenbeleid

Met de ouders spreken wij af hoe een kind kan wennen aan de groep. Gemiddeld duurt het tussen de twee en vier dagen voordat een kind gewend is aan de nieuwe omgeving, maar het ene kind heeft meer tijd nodig om te wennen dan het andere. Samen met de ouders kijken we waar het kind behoefte aan heeft. In de wenperiode is er vanuit de pedagogisch medewerkers specifieke aandacht voor het nieuwe kind. Wij zijn ons ervan bewust dat het kind tijd nodig heeft om te wennen aan de pedagogisch medewerkers van de groep. Al deze aspecten worden in een evaluatiegesprek tussen ouder en pedagogisch medewerker, dat na drie maanden plaatsvindt, besproken. De wenperiode kunnen we opbouwen door het kind steeds een tijdje langer te laten blijven en de aanwezigheid van de ouders steeds meer te verkorten.

De wenperiode gaat in na het moment van contractondertekening. De invulling van de afwijking die dag staat beschreven in het pedagogische werkplan van de vestiging.

Tijdens het intakegesprek wordt de wenperiode en eventuele afspraken daaromtrent doorgenomen. De overgang van het kinderdagverblijf naar de Kidsclub valt meestal samen met het moment waarop kinderen naar de basisschool gaan. Een grote verandering in hun leven. In overleg met de ouders kunnen kinderen alvast wennen aan de pedagogisch medewerkers en de Kidsclub.

De BKR moet wanneer kinderen wennen terug te voeren zijn naar de geldende BKR op betreffende groepen.

Uitgebreide informatie over wennen op de groep staat beschreven in het pedagogisch werkplan van de vestiging.

Incidenteel afnemen extra dag(deel)

Het kan zijn dat ouders *incidenteel een extra dag(deel)* willen afnemen welke buiten de vaste contacturen valt. Dit is mogelijk wanneer de maximale stamgroeps grootte/basisgroeps grootte evenals het aantal pedagogisch medewerkers gehandhaafd blijft (BKR). Deze incidentele opvangdag vindt in principe binnen de eigen *stamgroep/basisgroep* van het kind plaats. Geborgenheid en gevoel van veiligheid voor het kind en voor de *stamgroep/basisgroep* als geheel staat hierbij voorop. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal één andere groep geplaatst worden, waarbij de eis van maximaal twee *stamgroepruimtes* (in geval van dagopvang) niet wordt losgelaten. Zodra plaats is in de oorspronkelijke *stam- of basisgroep* wordt het kind overgeplaatst naar deze groep. Dit wordt in overleg met de ouders van het betreffende kind besproken en schriftelijk vastgelegd. KSH heeft voor het aanvragen van flexibele en extra opvangdagen een formulier beschikbaar, die ouder invult en ondertekend voor akkoord.

Structureel afnemen extra dag(deel)

Uitgangspunt is dat bij het *structureel afnemen van een extra dag(deel)* het kind in de oorspronkelijke *stamgroep of basisgroep* geplaatst wordt. Wanneer de groeps grootte het niet toelaat het kind een extra dag(deel) in deze groep te plaatsen, kan in overleg met ouders besloten worden het kind voor die dag/dat dagdeel tijdelijk in een andere groep te plaatsen. Hiervoor is schriftelijke toestemming van de ouders nodig. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal één andere groep geplaatst worden, waarbij de eis van maximaal twee *stamgroepruimtes* (in geval van dagopvang) niet wordt losgelaten. Zodra plaats is in de oorspronkelijke *stam- of basisgroep* wordt het kind overgeplaatst naar deze groep. In de (nieuwe) plaatsingsovereenkomst wordt vermeld dat het kind voor die dag in een andere groep wordt opgevangen en per wanneer de het kind weer in zijn eigen groep geplaatst kan worden.

2.2.7 Corrigeren en stimuleren

Om een sociaal-emotioneel veilige basis te waarborgen is het, zeker rond corrigeren en stimuleren, van belang uiterst zorgvuldig te werken. Gevoelens van falen en afwijzing staan zelfvertrouwen en de ontwikkeling van een positief zelfbeeld in de weg. Wij staan niet boven, maar naast een kind. Door een kind te stimuleren wordt zijn gevoel van eigenwaarde vergroot. Dit doen wij door waardering uit te spreken, door respect te tonen voor de eigenheid van het kind en door verbaal en non-verbaal in de behoefte van een kind te voorzien, bijvoorbeeld door een knuffel, een compliment of extra persoonlijke aandacht.

Wij corrigeren door gewenst gedrag te benoemen en daar uitleg over te geven, bijvoorbeeld: “Wij lopen op de gang” in plaats van “Je mag niet rennen op de gang”. Door gewenst gedrag te benoemen, ontwikkelen kinderen inzicht in de manier waarop zij zich gedragen en wat het gevolg daarvan kan zijn.

Als wij met een kind spreken over zijn gedrag, dan doen wij dat door te spreken in de vorm van een ‘ik-boodschap’.

Conform de communicatie methodiek van Gordon. We maken het daardoor niet groter of normatiever, maar gaan vanuit onszelf het gesprek aan met een kind. Wij gaan op ooghoogte in gesprek met een kind, zodat een kind voelt dat er respect en gelijkwaardigheid is, ook als er gecorrigeerd wordt.

Pedagogisch medewerkers binnen een groep maken met elkaar afspraken over corrigeren, zodat er voor kinderen één duidelijke lijn is.

2.2.8 Contact met de ouders

Gedurende een aantal dagen in de week vertrouwen ouders er op dat KSH hun kind geborgenheid, liefde, veiligheid en een open klimaat biedt om te groeien en te ontwikkelen. Een positieve relatie met de ouders versterkt het gevoel van veiligheid en welzijn bij het kind.

In het kader van openheid en transparantie vindt KSH het belangrijk ruimte voor tegenspraak te organiseren door ouders laagdrempelig toegang te bieden tot informatieve gegevens over het reilen en zeilen op de opvang, zoals GGD-inspectierapporten, jaarverslagen en RIE-

rapportages. Deze liggen ter inzage op de vestigingen en worden overhandigd en besproken in de oudercommissievergaderingen.

3. ONTWIKKELEN VAN COMPETENTIES

3.1 VISIE OP HET ONTWIKKELEN VAN SOCIALE COMPETENTIES

Een samenleving in het klein

Een groep in de kinderdagopvang, peuteropvang of de Kidsclub is een samenleving in het klein: er zijn grotere en kleinere kinderen, kinderen met verschillende thuissituaties, pedagogisch medewerkers en andere volwassenen, en er zijn verschillende activiteiten in verschillende ruimtes. Bovendien gebeurt er van alles: spel, gesprek, verhalen vertellen, ziek zijn, naar buiten gaan, ruzie maken, vrienden worden. Iedere dag biedt oneindig veel situaties, waarin kinderen sociale competenties kunnen ontwikkelen. De pedagogisch medewerkers van KSH spelen daarin een belangrijke rol. In de eerste plaats door voorbeeldgedrag. Dat begint al bij binnenkomst: het begroeten van de ouders en de kinderen, tijd nemen voor een ontmoeting, voor oogcontact en voor een gesprekje. Het komt tevens tot uiting in de manier, waarop pedagogisch medewerkers met elkaar omgaan en hoe ze reageren op de kinderen.

Sociale competenties

Met ‘sociale competenties’ bedoelen wij alle kennis en vaardigheden die volwassenen en kinderen nodig hebben om goed samen te kunnen leven: om met elkaar te kunnen communiceren, om samen te werken, om conflicten op te lossen, om anderen te helpen, om te begrijpen hoe een ander zich voelt, om samen te spelen, om samen op te ruimen, om elkaar te vertrouwen. Pedagogisch medewerkers begeleiden kinderen hierbij. Dit kan door het voor te doen, door te stimuleren, door te coachen, door te corrigeren en vooral ook door kinderen te laten zien en ervaren wat de gevolgen zijn van het eigen gedrag. Bij de ontwikkeling van sociale competenties is het van belang dat er een sfeer van vertrouwen is voor de kinderen. Het gaat niet alleen om weten hoe het moet, maar vooral ook om het te durven, om sociaal competent gedrag te laten zien.

Bij de ontwikkeling van sociale competenties houden wij rekening met de fase, waarin kinderen zitten. Heel kleine kinderen in de kinderopvang zijn nog niet gericht op samenspelen. Zij ontdekken de wereld nog voor zichzelf. Van daaruit worden steeds meer stapjes naar sociale interactie met andere kinderen gezet. Als kinderen naar de basisschool gaan wordt het functioneren in een groep steeds belangrijker.

Wij stimuleren de ontwikkeling van sociaal competent gedrag door aandacht te hebben voor 8 specifieke competenties:

- Ervaringen delen;
- Aardig doen;
- Samen spelen en werken;
- Een taak uitvoeren;
- Jezelf presenteren;
- Een keuze maken;
- Opkomen voor jezelf;
- Omgaan met ruzie.

Incidenteel en intentioneel leren

Iedere dag doen zich situaties voor, waarbij pedagogisch medewerkers in kunnen spelen op verschillende aandachtsgebieden. Kinderen leren bijvoorbeeld ervaringen te delen door met elkaar aan tafel te praten over wat ze thuis en op school hebben meegemaakt; kinderen leren een keuze te maken door een activiteit of workshop uit te kiezen die ze leuk vinden; kinderen leren om te gaan met ruzie, doordat ze een conflict hebben met een vriendje. Allemaal dagelijkse situaties waarin een kind leert zonder dat het er heel doelgericht om gaat om dat te leren.

We bieden ook gerichte activiteiten aan om sociale competenties te ontwikkelen. Zo houden we bijvoorbeeld kringgesprekken, zodat kinderen leren zichzelf te presenteren, of leren om aardig te doen naar een ander. Dit noemen we intentioneel leren: doelgericht werken aan het versterken van een competentie. Bijvoorbeeld: door kinderen met elkaar een opdracht te laten uitvoeren leren ze samen te spelen en samen te werken. In dramalessen komen veel sociale competenties samen. Kinderen leren hierdoor deze competenties toe te passen in het dagelijkse leven.

In paragraaf 3.3 beschrijven wij per aandachtsgebied hoe wij ruimte bieden voor de ontwikkeling van kinderen. Daarin wordt ook per

onderdeel benoemd hoe wij daarin de ontwikkeling van sociale en persoonlijke competenties van kinderen stimuleren.

3.2 VISIE OP HET ONTWIKKELEN VAN PERSOONLIJKE COMPETENTIES

Persoonlijke competenties

Het ontwikkelen van persoonlijke competenties is de basis van de ontwikkeling van kinderen. Het is een voorwaarde om zelfstandig en met zelfvertrouwen in de samenleving een eigen plek in te kunnen nemen. Met persoonlijke competenties bedoelen wij de vaardigheden en de houding van een kind om zichzelf te kunnen zijn, weerbaar te zijn, zelfvertrouwen te hebben en zijn creativiteit te kunnen uiten. We noemen vooral ook de 'houding' van een kind. Want voor veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen is kennis van vaardigheden niet voldoende. Een kind moet durven en weten dat hij in een veilige, vertrouwde omgeving is, waarin hij zich kan ontwikkelen. Die omgeving bieden wij aan de kinderen als groep, maar ook individueel. Pedagogisch medewerkers letten er op dat ze ieder kind, iedere dag, persoonlijke aandacht geven. Individueel contact is voor een kind van belang om te weten dat hij zijn eigen plekje heeft en door de pedagogisch medewerker gezien en geaccepteerd wordt. Bij groeps- en individueel spel hebben pedagogisch medewerkers aandacht voor de leermomenten van het individuele kind.

Individuele ruimte

Er worden veel groepsactiviteiten aangeboden, maar kinderen hebben de ruimte en vrijheid om daar niet aan mee te doen. Individueel spel, een boek bekijken of lekker ontspannen zijn belangrijke individuele momenten voor een kind op een dag. In de sociale interactie wordt door de pedagogisch medewerker aandacht gegeven aan de individuele ruimte voor een kind. Kinderen leren die ruimte van een ander kind accepteren en we leren andere kinderen om te accepteren dat een kind zijn grens aangeeft. In de hogere groepen van de buitenschoolse opvang is hier ook bijzondere aandacht voor. Zeker bij meisjes kan er in de prepuberteit veel behoefte zijn aan individuele ruimte en individuele aandacht.

Stimuleren van de ontwikkeling van persoonlijke competenties

Wij stimuleren de ontwikkeling van persoonlijke competenties door in te spelen op 5 aandachtsgebieden:

- Zelfvertrouwen en zelfstandigheid: kinderen leren vertrouwen op eigen inzicht, eigen kracht en eigen ideeën, bijvoorbeeld door spel.
- Zelfredzaamheid: kinderen stimuleren zelf oplossingen te bedenken voor dagelijkse situaties en ze aanmoedigen om verantwoordelijk te zijn voor de eigen persoonlijke verzorging. Bijvoorbeeld bij het naar buiten gaan (jas en schoenen aandoen), maaltijdmomenten (zelf boterhammen klaar maken), opruimen (kinderen aanmoedigen en prijzen), spelen wij hierop in.
- Omgang met emoties: kinderen begeleiden in het uiten van emoties op een niet-destructieve manier.
- Omgang met het eigen lichaam: kinderen leren respect te hebben voor hun eigen lichaam door aandacht voor beweging, gezonde voeding en kleding
- Omgang met de groep: kinderen kunnen in de groep oefenen met hun eigenheid. Met spel, drama of een verhaal kunnen ze laten zien wie ze zijn en kunnen ze oefenen met hun eigen mogelijkheden en grenzen.

3.3 AANDACHTSVELDEN IN DE ONTWIKKELING VAN KINDEREN

Vanaf de geboorte hebben kinderen een onschatbare mogelijkheid om zich te kunnen ontwikkelen. Ouders vertrouwen ons hun kinderen toe waar wij met plezier als gids en coach aan de zijlijn staan om hen alles aan te reiken zodat zij zelf op ontdekking kunnen. Hierbij creëren wij een optimale omgeving voor de kinderen. In deze omgeving ligt de focus op de onderdelen spelontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, taalontwikkeling, seksuele ontwikkeling, ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid. In het activiteitenbeleid van het kinderdagverblijf en het activiteitenbeleid van de Kidsclub staat beschreven op welke wijze hier invulling aan gegeven wordt. Het activiteitenbeleid van het kinderdagverblijf richt zich op kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar en het activiteitenbeleid van de Kidsclub richt zich op kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar. In het activiteitenbeleid en in het pedagogisch werkplan van desbetreffende vestiging wordt tevens beschreven hoe wij invulling

geven aan vieringen, rituelen en het themagerichte activiteiten- en workshopaanbod.

3.3.1 Spelontwikkeling

Leren via spel

Kinderen kunnen heel veel van zichzelf kwijt in spel. Creativiteit, fantasie, ruimtelijk inzicht, kleuronderscheid en beweeglijkheid spelen allemaal een rol. Het belangrijkste van spelen is dat kinderen, door lekker bezig te zijn, van alles ontdekken over zichzelf, over andere kinderen en over de wereld om hen heen. Via spel leren kinderen onderscheiden, ontwikkelen ze inzicht, ontdekken ze wat het betekent om samen met een ander kind iets te doen en leren ze omgaan met het feit dat ze nog niet alles kunnen. Door het aanreiken van veel verschillend spelmateriaal moedigen wij deze ontdekkingen aan. Bij spelen is er aandacht voor het individuele- en voor het groepsspel. Wij hebben spelmateriaal dat past bij de leeftijd en ontwikkelingsfase van ieder kind. Wij stimuleren dat kinderen daar nieuwe ontdekkingen in doen, dat ze een volgende ontwikkelingszone ontdekken (zoals Vygotsky dat noemt). Via spel kunnen kinderen leren wat zelfoverwinning, zelfstandigheid, zelfredzaamheid en samenwerking betekent.

Spelen in de kinderdagopvang, peuteropvang en de Kidsclub

Zowel bij de kinderdagopvang, als op de peuteropvang en de Kidsclub zijn er herkenbare ruimtes, waarin kinderen (spel)materiaal aangeboden krijgen. Ook zijn er verschillende plekken, waarin kinderen alle ruimte hebben om hun eigen fantasiespel te ontwikkelen.

In de kinderdagopvang wordt vanaf ongeveer 2 à 3 jaar veel aandacht besteed aan het leren van groepsspelletjes. Via groepsspel leren kinderen om in een groep iets te durven en oefenen ze met interactie.

Op de Kidsclub worden kinderen gestimuleerd om via spel te bewegen, actief te zijn en samen met andere kinderen bezig te zijn. Op school is er vaak veel aandacht voor het cognitieve. Daarom willen wij juist na schooltijd, in de buitenschoolse opvang, tijd besteden aan andere manieren van ontwikkeling. Kinderen hebben de gelegenheid om met computers te spelen en televisie te kijken; dit is echter niet onbeperkt en

wij stimuleren kinderen om actievere manieren van ontspanning te vinden. Specifieke afspraken omtrent media gebruik staat omschreven in het pedagogisch werkplan van de vestigingen.

3.3.2 Cognitieve ontwikkeling

Wij stimuleren spelenderwijs de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Op de kinderdagverblijven wordt dit gedaan aan de hand van thema's die voortkomen uit een Vroeg Voorschools Educatieprogramma of volgens het thematisch jaarprogramma van de vestigingen. Op de Kidsclubs bieden wij workshops en vakantie-activiteiten aan die gericht zijn op de ontwikkeling van het denken, het geweten en de intelligentie. Met spel, door bouwen en met materialen die uitdagen om na te denken, leert een kind begrijpen en ordening aan te brengen. Dit begint al bij kleine kinderen. Tijdens groepsmomenten is er ruimte voor denkspelletjes. Ook is er specifiek spelmateriaal, waarmee de cognitieve ontwikkeling wordt gestimuleerd. Waar wenselijk worden activiteiten met het primair onderwijs waar desbetreffende Kidsclub mee afgestemd.

Pedagogisch medewerkers stimuleren de cognitieve ontwikkeling door:

- Het kind na te laten denken over wat hij doet en wat de gevolgen zijn van zijn handelen;
- Stimulerende vragen te stellen en niet zelf met 'oplossingen' te komen;
- De juiste afstand te bewaren, zodat een kind zelf dingen uit kan vinden;
- Kinderen een compliment te geven als ze bezig zijn met een activiteit, ze te complimenteren met hun aanpak en met het resultaat van een activiteit.

3.3.3 Taalontwikkeling

Taal: de verbinding met de buitenwereld

Taal is een middel om in contact te treden met de buitenwereld. Om wensen kenbaar te maken, om gevoelens te verwoorden, om een mening te geven, een voorstel te doen en om een vraag te stellen. Door taal leren

kinderen veel over de wereld om zich heen. Dit begint al op de kinderdagopvang waar er veel contact is via praten, waaronder tijdens de lichamelijke verzorging van kleine kinderen; de pedagogisch medewerker praat op zachte en rustige toon.

Dit krijgt later een vervolg met voorlezen, plaatjes kijken en benoemen, en door kinderen te leren zingen. Daarna wordt er geoefend met een gesprek: leren naar elkaar te luisteren en op je beurt te wachten.

Kinderen leren ook dat taal niet alleen woorden zijn, maar dat het ook uitmaakt hoe je iets zegt: hoe hard of hoe zacht, lief of op een corrigerende toon.

Nederlandse taal

In al onze vestigingen is Nederlands de voertaal. In de kinderdagopvang zijn er kinderen die dit van huis uit niet gewend zijn. Zeker voor hen is het van belang om Nederlands te leren, om te oefenen met voorlezen en luisteren. Voor de taalontwikkeling kunnen wij een beroep doen op logopedisten voor tips en advies. Als een kind logopedie heeft kunnen wij, na goedkeuring van ouders, samenwerken met de logopedist door aan te geven hoe de taalontwikkeling van het kind in de groep gaat. Tijdens ouderavonden kan er ook een logopediste worden uitgenodigd om alle ouders te voorzien van tips en adviezen.

Rol van de pedagogisch medewerkers

Pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke voorbeeldfunctie op het gebied van taal. Zij luisteren actief naar de kinderen en ze voorzien hun handelingen van taal. Medewerkers reageren bijvoorbeeld op het verhaal van een kind door het samen te vatten, of in andere woorden te herhalen. Samen met het kind oefent een pedagogisch medewerker in begrijpen en in het zoeken naar woorden: wat voelt een kind en wat probeert het te zeggen. Via spel worden nieuwe woorden geleerd en leren kinderen het verband tussen woorden. Bij de kinderdagopvang, peuteropvang, tussen-schoolse opvang en in de Kidsclub, is er aandacht voor correct Nederlands taalgebruik. Pedagogisch medewerkers

stimuleren dit door zinnen in goed Nederlands te herhalen en als het nodig is kinderen aan te spreken op de taal die wordt gebruikt.

3.3.4 Seksuele ontwikkeling

Kinderen ontdekken hun eigen lichaam en krijgen gedurende hun ontwikkeling aandacht voor de lichamelijke verschillen tussen jongens en meisjes en tussen kinderen en volwassenen. Jonge kinderen spreken daar vaak heel open en onbevangen over. Als tijdens de dagelijkse gang van zaken verschillen tussen jongens en meisjes aan de orde komen, bespreken wij dit openlijk en letten we er op dat we woorden gebruiken die algemeen geaccepteerd zijn en die als 'netjes' worden ervaren. We leren kinderen om respectvol met het eigen lichaam en het lichaam van andere kinderen om te gaan. Onze eigen houding is hierin belangrijk. We gaan er zo ontspannen mogelijk mee om, om te voorkomen dat het een beladen onderwerp wordt. De basis voor een stabiele, ontspannen omgang met seksualiteit als volwassene, wordt in de kindertijd gelegd. We hebben er voor gekozen om geen specifieke aandacht in de groep te besteden aan seksuele thema's door daar bijvoorbeeld vanuit de pedagogisch medewerkers een gesprek over te organiseren. Wij vinden dit de verantwoordelijkheid van de ouders en respecteren de diverse manieren, waarop hiermee in verschillende culturen wordt omgegaan. In de huisregels zijn wel een aantal gedragingen opgenomen. Kinderen spelen in het zwembadje bijvoorbeeld altijd met een broekje aan, verkleden voor spel of musical gebeurt altijd onder toezicht, bij dansen is er respect voor het lichaam van de ander en mogen er geen seksueel getinte bewegingen worden gemaakt. Deze regels staan omschreven in het pedagogisch werkplan van de vestiging en zijn zo bekend bij ouders en kinderen.

3.3.5 Ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid

Vanaf het moment dat het kind bij ons binnenkomt werken wij aan het ontwikkelen van de eigen identiteit. Zelfredzaamheid ontwikkelen begint al bij de baby's. De pedagogisch medewerkers geven baby's stimulans en de ruimte om zelf om te rollen. Peuters mogen spelenderwijs zichzelf aankleden en uitkleden, kleuters kunnen zelf bij allerlei

ontwikkelingsmateriaal en in de Kidsclub wordt er ruimte gegeven voor eigen inbreng, zoals de Kinderraad, Kinderkrant of het geven van een eigen workshop. Stimuleren zonder deze taken over te nemen, zodat het kind zich op eigen tempo ontwikkelt. Belangrijk is hierbij om kinderen te prijzen. Dit betekent dat wij actief luisteren naar wat het kind wil en aangeeft. Wij leren kinderen eigen keuzes te maken: wat wil het eten of drinken, en wil het wel of niet meedoen met een workshop of activiteit. De pedagogisch medewerkers zullen daarbij ook voorbeelden aanreiken en kinderen bekend maken met diverse materialen. Als kinderen in aanraking komen met nieuwe materialen, leren ze hun eigen kwaliteiten kennen. Hierdoor wordt kennis en zelfvertrouwen vergroot. Door het bieden van een veilige omgeving creëren we een situatie, waarin het kind zichzelf kan zijn. Het leert zelfstandig te zijn, vriendjes te ontmoeten en mee te doen met activiteiten.

Wij geven kinderen de ruimte om zelfstandig aan iets te werken, maar ook in groepsverband. Dit maakt kinderen weerbaar, het geeft ze de moed om voor hun mening uit te komen, om wel of niet mee te doen met workshops, initiatief te nemen en om bijvoorbeeld zelf dingen te organiseren of te ondernemen.

3.3.6 Lichamelijke ontwikkeling, sport en beweging

'Kom in beweging, bewegen is leuk!'

Dat stralen wij uit naar kinderen en wij stimuleren ze in actie te komen. Onze vestigingen stralen dynamiek en beweging uit: kinderen rollen, kruipen, rennen, dansen, springen rond. Het begint bij spartelen en voor het eerst zelf omrollen tot dansen in een kring en met rode, bezwete hoofden achter de bal aanrennen met voetbal of basketbal. Bewegen is voor ons een heel bijzonder aandachtsgebied. Juist ook bij de Kidsclub waar kinderen in hun vrije tijd zijn. Buitenschoolse opvang is geen verplichte tijd, maar leuke tijd. Dat is onze ambitie. Kinderen kunnen door spel, sport en beweging op een heel andere manier actief zijn dan tijdens de schooldag.

We hebben van spel, sport en beweging een kernaandachtsgebied gemaakt, omdat we vinden dat het hoort bij onze Kidsclubs, maar ook omdat er groeiende zorg is over de lichamelijke ontwikkeling van

kinderen. Door veel stilzitten, weinig beweging en slechte voeding heeft een toenemend aantal kinderen een slechte conditie en zijn er steeds meer kinderen met overgewicht. Kinderen voelen zich niet langer lekker in hun eigen lichaam en dit is van invloed op hun zelfbeeld, hun zelfvertrouwen en hun gevoel van vitaliteit. Beweging is daarom voor ons een belangrijke basis om aan andere competenties te kunnen werken.

Stimuleren van beweging

Wij stimuleren beweging door:

- Zelf in beweging te komen (zien spelen is spelen, zien bewegen is bewegen);
- Plezier en beleving voorop te laten staan;
- Prikkelende, uitdagende spelactiviteiten te verzinnen;
- Dynamische activiteiten aan te bieden als dans, theater, paardrijden, zwemmen;
- Competitie-element in te brengen (vooral bij de oudere kinderen);
- Sportactiviteiten te organiseren.

Bij alles staat het plezier voorop. Via bewegingsactiviteiten leren kinderen hun eigen lichaam kennen, leren ze grenzen aanvoelen, leren ze dat het niet zo lekker rent met een hele volle maag, leren ze samen bewegen en leren ze omgaan met winnen en verliezen. Dat gaat grotendeels vanzelf, maar de pedagogisch medewerkers halen er ook nog gerichte leermomenten uit voor de kinderen.

Fasen in lichamelijke ontwikkeling en beweging

Ieder kind is verschillend, maar toch zijn er globaal ontwikkelingsfasen aan te geven rond lichamelijke ontwikkeling en beweging. Wij spelen daar op in door verschillende activiteiten aan te bieden. We onderscheiden de volgende fasen:

0 – 4 jaar: In de allereerste periode is zachte lichamelijke aandacht en koestering belangrijk. Via lichamelijke aanraking leert het kind ook zijn eigen lichaam ervaren. Al vroeg stimuleren wij de eigenheid en zelfstandigheid van het kind door het te laten oefenen met rollen, kruipen en de eerste stapjes zetten. We zijn er bij en begeleiden, maar laten het kind het zelf doen. Het leert zo letterlijk met vallen en opstaan wat hij wel en niet kan met zijn lichaam. Kinderen gaan steeds meer naar andere

kinderen kijken en hen nadoen. Tot 4 jaar staat de ontwikkeling van de grove motoriek centraal, maar in toenemende mate wordt de fijne motoriek, zoals tekenen met potloden en het goed kunnen vasthouden van een schaar, belangrijk. Wij kijken hoe ver een kind is en stimuleren het een stapje verder te zetten door iets nieuws aan te reiken.

4 – 6 jaar: De motoriek van het kind wordt in deze periode steeds beter; er zijn minder ongecontroleerde bewegingen en beweging wordt doelgerichter. Kinderen bewegen veel in deze fase, maar zijn ook snel moe. Wij stimuleren de lichamelijke ontwikkeling in deze fase door vooral veel te werken met grondvormen, zoals klimmen, lopen, balanceren, klauteren en stoeien. We doen balspelletjes, waarin kinderen leren gericht te gooien en te vangen. De fijne motoriek wordt beter. Dat zie je bijvoorbeeld doordat kinderen goed binnen de lijntjes kunnen kleuren en handiger worden met het zelf aantrekken van een jas met knopen.

6 – 9 jaar: Kinderen moeten er aan wennen dat ze veel stil zitten op school, terwijl ze juist heel beweeglijk zijn. In de BSO is daarom veel ruimte om te bewegen. Het evenwicht en de coördinatie zijn beter en lichamenlijk is het kind sterker geworden. Lange concentratie is nog lastig. Kinderen weten inmiddels wat winnen, verliezen en succes is en vinden spel met deze elementen leuk. Wij geven heldere instructies en duidelijke grenzen aan, zodat kinderen weten waar ze aan toe zijn en zich kunnen concentreren op het spel. In deze fase besteden wij veel aandacht aan de interactie tussen kinderen. Hoe ga je om met winnen en verliezen? Hoe betrek je andere kinderen bij het spel? Hoe werk je samen?

9 – 12 jaar: Het coördinatievermogen en het uithoudingsvermogen zijn bij de meeste kinderen in deze fase ontwikkeld. Activiteiten kunnen ze langer volhouden en competitie wordt steeds belangrijker. Kinderen staan meer open voor technische aanwijzingen en willen graag vanuit zichzelf de techniek van hun sport en spel verbeteren. Meisjes kunnen zich in deze fase lichamenlijk heel snel ontwikkelen en in de (pre)puberteit komen. Dit kan met zich meebrengen dat hun lichaam niet meer lekker voelt en in de weg zit. Beweging is in die fase juist belangrijk, maar wordt snel gestopt. Wij stimuleren de oudere meiden om door te gaan en bespreken met hen wat hun specifieke behoefte is.

3.3.7 Vieringen en rituelen

Vieringen en rituelen zijn momenten waarop de groepsverbondenheid versterkt wordt en de interactie wordt bevorderd. Maar het is ook gewoon feest, blijdschap en samen ervaringen delen. Afhankelijk van de vestiging vieren wij met de kinderen Sinterklaas, Kerst, Sint Maarten, verjaardagen, het Suikerfeest en Pasen. Tijdens deze vieringen komen kinderen in aanraking met de (culturele) gebruiken van elkaar, leren ze meedoen en leren ze over verschillen in de samenleving. Pedagogisch medewerkers leggen uit en doen voor. Bij culturele feesten worden ouders actief betrokken en ouders krijgen ook gelegenheid een feest te introduceren.

Rituelen bieden kinderen structuur en houvast op een dag en in een weekprogramma. Ze kijken er vaak naar uit en genieten van de herhaling ervan. Rond vaste momenten zoals opruimen, een verjaardag vieren, eten, buiten spelen en slapen, zijn rituelen gebouwd. Deze rituelen kunnen per groep verschillen. Groepen hebben daardoor binnen een vestiging hun eigenheid en zijn voor kinderen herkenbaar.

In het pedagogisch werkplan van de vestigingen staat specifiek beschreven welke vieringen en rituelen er gehanteerd worden.

3.3.8 Activiteiten en workshops

Themagericht werken op Kinderdagverblijven

Wij hebben een bijzondere, creatieve en inspirerende werkwijze, waarin veel van de hiervoor beschreven aandachtsgebieden terugkomen in de vorm van activiteiten en workshops. Naast ruimte voor vrij spel, bieden wij op alle vestigingen gerichte activiteiten aan. Deze activiteiten zijn op de kinderdagverblijven gekoppeld aan thema's. Deze thema's zijn gekoppeld aan een Vroeg Voorschoolse Educatiemethode, of worden ieder jaar door het team van het kinderdagverblijf vastgesteld. Op de Kidsclub-vestigingen wordt de eventueel aanwezige Kinderraad betrokken bij het vaststellen van de thema's.

Het thema waar de groep mee werkt is in de ruimte, inrichting en aankleding van de groep terug te vinden. Voor kinderen en ouders worden er bijvoorbeeld 'ontdektafels' ingericht met voorwerpen die

horen bij het thema. Bij een circusthema bijvoorbeeld kan van de poppenhoek een piste worden gemaakt, waar kinderen hun circusvoorstellingen kunnen houden en hun fantasie de vrije loop kunnen laten. In het aanbod van de activiteiten komen de diverse aandacht- en ontwikkelingsgebieden terug. Door creatieve activiteiten, bewegingsspel, fantasiespel en muziek af te wisselen, zijn kinderen in de gelegenheid om alle gebieden te ontdekken en verder uit te bouwen. De pedagogisch medewerkers zijn bij alle activiteiten stimulerend en coachend aanwezig en bieden kinderen de ruimte om zelf te ontdekken. We hebben voor alle vestigingen een activiteitenbeleid dat ondersteunend is voor de pedagogisch medewerkers en waarin de denkbeelden van Vygotsky en Reggio Emilia terug te vinden zijn: 'spel als leidende bron van ontwikkeling en veelzijdige ontwikkeling via geluid, beweging, dans, kunst en muziek'.

De Kidsclubs

Wij werken voor de buitenschoolse opvang met een heel eigen KSH-aanpak in de vorm van Kidsclubs. Hier werken wij met gerichte activiteiten en workshops die bij kinderen en ouders tot groot enthousiasme leiden. Deze vestigingen zijn zo ingericht dat er een groot aantal aantrekkelijke activiteiten kan worden aangeboden, zoals een kinderkook-café, handenarbeid- en modelbouwclub, theater- en dansclub, een meidenclub, een kinderbibliotheek, een huiswerkklas en een recreatie- en activiteitenruimte.

Ruimte, inrichting en activiteiten vormen bij ons één geheel. De Kidsclubs zijn voor kinderen een stimulerende omgeving, waarin ze de gelegenheid krijgen alle ontwikkelingsgebieden te ontdekken. Ze kunnen zichzelf zijn, spelen en vrij zijn. Met de kinderen worden veel sport- en spelactiviteiten buiten de deur ondernomen en regelmatig worden er (educatieve) uitstapjes gemaakt, zoals museumbezoek, paardrijden, zeilen, naar speeltuinen en het bos.

4. OVERDRACHT VAN NORMEN EN WAARDEN

4.1 Corrigeren en stimuleren

Naast, in plaats van boven het kind

Wij werken op basis van respect en gelijkwaardigheid met kinderen. Wij staan niet autoritair boven de kinderen, maar we staan coachend naast hen. Dit betekent dat wij een stimulerende corrigerende houding aannemen als kinderen gedrag vertonen welke op dat moment niet passend is binnen de setting waar het zich in bevindt. Ons doel is om altijd de positieve groei en ontwikkeling van het kind te bevorderen. Juist door het omgekeerde te doen, een corrigerende stimulerende houding, is een kind heel kwetsbaar en kan het zich onveilig voelen. Het is niet de bedoeling om de eigenwaarde van het kind te verkleinen, maar juist om dit te vergroten.

Hoe stimuleren en corrigeren wij bij KSH?

Wij stimuleren kinderen door onze waardering uit te spreken en moedigen ze aan door individuele aandacht te geven en gewenst gedrag te complimenteren. Wij corrigeren door gewenst gedrag te benoemen in plaats van door ongewenst gedrag af te keuren. We bespreken gewenst gedrag, zodat kinderen inzicht in het eigen handelen en de gevolgen daarvan kunnen ontwikkelen.

Afspraken

Op al onze vestigingen gelden basisafspraken en regels. Deze afspraken zijn bij de ouders en kinderen bekend. In het pedagogisch werkplan van de vestiging staan de specifieke afspraken uitgebreid beschreven. In het pedagogisch werkplan wordt er tevens beschreven hoe wij met pesten omgaan.

Als een kind naar een andere groep gaat, herkent hij daar de basisafspraken en regels. In de groepen wordt aandacht besteed aan deze afspraken en regels. Regelmatig worden ze besproken met de kinderen en wordt uitgelegd, waarom we dat op deze manier doen. Kinderen kunnen daar vragen over stellen en ook voorstellen doen over de regels. In de

Kidsclub waar een kinderraad is, worden de regels besproken met de kinderraad.

Pesten

In de basisafspraken en regels hebben wij beschreven hoe wij omgaan met pesten. In workshops ('Basta') en kringgesprekken wordt hier aandacht aan besteed. Pedagogisch medewerkers kunnen hier, als het nodig is, pedagogische ondersteuning in krijgen.

In samenwerking met primair onderwijs geven wij gezamenlijk invulling aan het op deze vestiging aanwezige pestprotocol. Eind 2018 zal KSH een eigen pestprotocol hebben.

4.2 VERSCHILLENDE OPVOEDSTIJLEN EN CULTUREN

Overbrengen van normen en waarden

In ons werk bij KSH brengen we voortdurend normen en waarden over op de kinderen. Vaak gebeurt dit impliciet, maar in een aantal gevallen heel expliciet, waarbij deze normen en waarden ook worden uitgelegd.

Bijvoorbeeld: 'we hebben respect voor elkaar'. Eén van de normen die daar bij hoort is 'we slaan elkaar niet'. Kinderen ontwikkelen waarde- en normbesef door voorbeeldgedrag en voorbeeldtaal van de pedagogisch medewerkers en doordat er actief met hen over wordt gesproken.

Verschillen in normen, waarden en opvoedstijlen

Ieder kind komt uit een unieke thuissituatie en iedere ouder heeft een eigen, unieke opvoedingsstijl. Al die kinderen komen in de kinderopvang bij elkaar in één groep. Niet alleen de gezinnen die bij KSH komen kennen verschillende culturen, ook het personeel heeft een breed scala aan culturele achtergronden. Voor kinderen is het belangrijk dat de situatie thuis en die in de groep geen totaal verschillende werelden zijn. Daarom hebben wij regelmatig overleg met ouders en kunnen ouders rond haalen en brengmomenten de pedagogisch medewerkers aanspreken.

Met dit pedagogische beleidsplan informeren wij ouders over de basis van waaruit wij handelen: respect voor de eigenheid van het kind en het kind stimuleren om zich breed, creatief en veelzijdig te ontwikkelen.

Wij luisteren naar wat kinderen willen en stellen onszelf steeds de vraag: 'is dit in het belang van het kind?'

Er zijn binnen KSH basisafspraken en basisregels. Ouders kunnen deze vinden in het pedagogisch beleid en in het pedagogisch werkplan staan de specifieke regels die gelden op de betreffende Kidsclub. Ouders gaan bij het inschrijven van hun kind akkoord met de uitgangspunten van waaruit KSH werkt. Wij werken vanuit algemeen geldende Nederlandse normen en waarden. Dat betekent niet dat er geen ruimte is voor overleg en aanpassing. Wij houden, voor zover het niet in tegenspraak is met onze werkwijze, rekening met geloofsovertuiging, dagritme, opvoedingswijze en, eventueel, culturele gebruiken.

4.3 PEDAGOGISCH HANDELEN

Zoals hierboven omschreven werken onze medewerkers vanuit de algemeen geldende normen en waarden, gekoppeld aan de in dit beleid omschreven pedagogische visie. Binnen KSH toetsen wij het pedagogisch handelen van de medewerkers op de volgende manier:

- Bij werkoverleg;
- Bij einde proeftijd gesprek;
- Via input van het team bij het pedagogisch werkplan;
- Door het invullen van het groeps-functioneren formulier en daar met elkaar verbeterpunten uit te halen om mee gaan werken;
- Bij teamvergaderingen;
- Bezoek aan de groepen door vestigingsmanager, en regiomanager;
- Bij het jaarlijks functioneringsgesprek, waarin meerdere punten t.a.v. pedagogisch handelen aan bod komen;
- Bij het jaarlijkse beoordelingsgesprek van medewerkers met een bepaalde tijd contract;
- Bij bezoek van de vestigingsmanager bij oudergesprekken met de pedagogisch medewerker;
- Door interne audits;
- Via 8+ lijst die kinderen invullen met vragen als 'Hoe vind je je juf en luistert je juf naar jou?'.

4.4 PERSONEELSINZET

Vestigingsmanager

Bij KSH werkt op iedere vestiging een vestigingsmanager met een pedagogisch geschoolde, of door ervaring verkregen, achtergrond op HBO niveau. Coaching op de werkvloer, observatie en bezoeken aan groepen zijn voor hem of haar kerntaken. KSH wil hiermee zo transparant mogelijk werken.

Pedagogisch medewerker

Binnen KSH wordt uitsluitend gewerkt met gediplomeerde beroepskrachten in de functie van pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerker beschikt over een relevant MBO diploma voor de kinderopvang. Op de Kidsclubs werken tevens vakleerkrachten met een HBO diploma, zoals sportinstructeurs, dans- of dramapedagogen.

De personeelsinzet is conform het wettelijk vastgelegde pedagogisch medewerker-kind ratio, zoals vastgesteld in de CAO kinderopvang. In geval van calamiteiten is er altijd een tweede volwassene beschikbaar om ondersteuning te bieden. Indien conform de beroepskracht-kind ratio slechts één beroepskracht in het kindercentrum aanwezig is, dan is de ondersteuning van deze beroepskracht door een andere volwassene in het geval van calamiteiten geregeld. Aangezien dit verschillend zal worden ingevuld door de mogelijkheden die er per vestiging zijn, is dit in het pedagogische werkplan van de desbetreffende vestiging beschreven.

Personeelsinzet VVE

- 1) Maximaal één beroepskracht per acht kinderen tijdens het gerichte VVE –aanbod
- 2) Een VVE groep bestaat uit maximaal zestien kinderen.
- 3) Beroepskrachten die VVE aanbieden zijn in het bezit van een diploma conform cao Kinderopvang of cao Welzijn en Maatschappelijke dienstverlening.

4) Beroepskrachten die VVE aanbieden hebben een certificaat VVE of het moet onderdeel zijn van een opleiding wat apart vermeld staat op de cijferlijst. Dit geldt tevens voor de invalkrachten.

5) De beroepskrachten voldoen aan het gestelde taalniveau: spreken en lezen B2/3F en schrijven B1/2F en zijn hiervan ook in bezit van certificaat.

Invalkrachten

KSH werkt met vaste beroepskrachten en heeft hierbij een vaste pool van invalkrachten. Deze invalkrachten zijn bekend met de kinderen en het team, waardoor KSH stabiliteit en emotionele veiligheid kan blijven bieden wanneer een vaste kracht op vakantie is, of onverhoopt ziek mocht zijn. Invalkrachten doorlopen dezelfde procedure als de vaste beroepskrachten. Dat wil zeggen dat ook zij een officiële sollicitatieronde doorlopen, een VOG overleggen vóór aanvang van de eerste werkdag, diploma's origineel laten inzien aan de vestigingsmanager en dat hun referenties van voorgaande werkzaamheden zijn nagetrokken.

Achterwacht

Door het werken met het 4-ogenprincipe (zie 4.7 vier-ogenprincipe), streeft KSH ernaar dat er op de KSH vestigingen altijd meer dan 1 persoon in het pand aanwezig is. Indien conform de beroepskracht-kindratio slechts één beroepskracht in het kindercentrum aanwezig is, zoals bij kleinere KSH vestigingen, dan is geregeld dat een andere volwassene binnen 15 minuten aanwezig kan zijn in geval van een calamiteit.

Dit wordt beschreven in het werkplan van de betreffende vestiging. Uiteraard draagt KSH zorg voor een juist beroepskracht kind-ratio. Met medewerkers is de afspraak gemaakt dat wanneer hun werktijd eindigt, bijvoorbeeld om 18.00 uur maar de beroepskracht kind ratio het niet toelaat de pedagogisch medewerker haar collega blijft ondersteunen totdat de beroepskracht kind ratio het toelaat.

Als een beroepskracht alleen in de vestiging is, wordt er niet afgeweken van de beroepskracht kind ratio.

4.5 PERSONEELSONDERSTEUNING

De pedagogisch medewerkers kunnen bij de uitoefening van hun taak ondersteund worden door een stagiaire (BOL, HBO of anders) of een BBL-er (een pedagogisch medewerker uit het leerlingstelsel).

Op het gebied van schoonhouden en voedselbereiding worden de pedagogisch medewerkers ondersteund door een algemeen medewerker. Deze wordt ook niet formatief ingezet.

Voor verdere informatie over de inzet van stagiaires verwijzen we graag naar ons stagebeleid.

4.6 DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING/PERMANENTE EDUCATIE

Kinder Service Hotels vindt het belangrijk dat pedagogische medewerkers op de hoogte blijven van nieuwe ontwikkelingen in de kinderopvang. Op alle vestingen zijn recente vakbladen aanwezig, zodat medewerkers op de hoogte blijven van nieuwe en actuele onderwerpen in de kinderopvang. Ten behoeve van permanente educatie is er elk jaar is er per vestiging een opleidingsbudget beschikbaar om de deskundigheid van medewerkers te kunnen vergroten met extra scholing.

Elke vestiging heeft een pedagogisch coach die zich bezig houdt met de ontwikkeling van het pedagogisch beleid en coacht hierin de beroepskrachten bij de dagelijkse werkzaamheden.

KSH breed is er een Kwaliteit en beleidsmanager werkzaam.

Voor meer informatie verwijzen we graag naar het functieprofiel van vestigingsmanager, kwaliteit en beleidsmanager en het pedagogisch werkplan.

4.7 HET VIER-OGENPRINCIPE

KSH werkt volgens Good Governance.

In de folder Good Governance is uitgebreid informatie terug te vinden over hoe KSH werkt aan transparantie en openheid binnen de organisatie.

Cameratoezicht

Bij kleinere KSH vestigingen kan het voorkomen dat op bepaalde dagen 1 pedagogisch medewerker op de groep staat. KSH kan in dat geval ervoor

kiezen de veiligheid te vergroten door het werken met een camera systeem. Zo is er geen sprake van vanzelfsprekendheid alleen te staan doordat er extra ogen mee kijken. Uitgebreide informatie hierover staat beschreven in het pedagogisch werkplan en van de betreffende vestiging en in protocol camera toezicht.

De aanwezige camera('s) zijn bedoeld om de veiligheid van de kinderen en de medewerkers te vergroten, maar ze zijn daarbij een hulpmiddel. Veiligheid wordt in de basis vooral gecreëerd door een zorgvuldige werving en selectie en de inbedding van de algehele personeelsvisie.

Uitgebreide informatie hierover staat beschreven in het pedagogisch werkplan van de betreffende vestiging.

Met al deze maatregelen en werkwijzen tracht KSH zoveel mogelijk te werken uit het 4 ogen- en orenprincipe. Hierbij zal het opvangen van de allerjongste onder ons op eigen groep het uitgangspunt zijn om de emotionele veiligheid te kunnen waarborgen. In de folder Good Governance is uitgebreid informatie terug te vinden over hoe KSH werkt transparant en openheid binnen de organisatie. Deze folder kunt u vinden bij de ouderinformatiestand van de vestiging of kunt u aanvragen bij de regiomanager.

5. VOEDING

5.1 VOEDING BIJ KSH

Voeding is de brandstof om te leven, te spelen, te ontwikkelen. Kinderen hebben het nodig voor alle dagelijkse activiteiten. De voeding bij KSH is evenwichtig, gezond, divers en lekker. Onze voeding voldoet aan de HACCP-normen en met de maaltijden van de tussen-schoolse opvang krijgen kinderen op een gezonde en verantwoorde wijze 35% van hun dagelijkse energiebehoefte binnen. Voorkomen en bestrijden van obesitas (overgewicht) is een belangrijk thema bij KSH. Overgewicht ontstaat door een verkeerde balans tussen inname en verbruik van voedsel. De menu's

bij KSH zijn zo samengesteld dat rekening gehouden wordt met het dagelijkse verbruik; maaltijden en bewegingsmomenten tijdens activiteiten en workshops worden op elkaar afgestemd.

Maar voeding is meer dan alleen eten; maaltijden zijn momenten van samenzijn en van gesprek. Maaltijden zijn momenten om te delen, om te genieten en om kennis te maken met nieuw voedsel. De maaltijd neemt een belangrijke plek in op een KSH-dag. Rond en tijdens een maaltijd zijn er tal van momenten en situaties waarin kinderen kunnen leren: afspraken nakomen, op elkaar wachten, tafelgebruiken- en manieren, of groepsrituelen oefenen. Pedagogisch medewerkers zijn daar alert op en bieden kinderen ook kansen om te leren.

Bij alle voeding houden we rekening met:

- allergieën en diëten;
- de samenstelling en variatie;
- adviezen in specifieke situaties (zoals zuigelingenverzorging bij baby's).

De tafel wordt bij maaltijden altijd gedekt en we eten altijd met bestek.

Bij de BSO maken we gebruik van porseleinen borden en op de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen van plastic borden.

Voor een uitgebreide beschrijving van het beleid ten aanzien van voeding dat we binnen Kinder Service Hotels hanteren, verwijzen we u graag naar onze protocollen voeding en hygiëne.

5.2 VOEDING KINDERDAGOPVANG

Voor de jongste kinderen is er babyvoeding beschikbaar. Ouders die hier geen gebruik van kunnen of willen maken nemen de voeding zelf mee. Het is ook mogelijk voor moeders die dit willen, om op de locatie borstvoeding te geven. Met de ouders worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid en de frequentie van de voeding. Voor de oudere kinderen is er een broodmaaltijd met vers beleg, vers brood, fruit en dagverse melk. Op een aantal momenten tijdens de dag krijgen de kinderen tussendoortjes, zoals fruit en soepstengels. Kinderen worden met een gezellige sfeer gestimuleerd om te eten. Kinderen die niet willen eten, wordt geen voedsel opgedrongen. De pedagogisch medewerkers overleggen samen met de ouders hoe ze hiermee omgaan. Kinderen leren

steeds meer zelf verantwoordelijkheid te nemen tijdens de maaltijd. Zo smeren en beleggen ze hun eigen brood en ondersteunt de pedagogisch medewerker als dat nodig is.

5.3 VOEDING TUSSEN-SCHOOLSE OPVANG

De tussen-schoolse opvang is een moment om te ontspannen, te eten en gezellig samen te zijn buiten het klaslokaal. Onder leiding van gediplomeerd personeel bieden wij op een groot aantal (school)locaties tussen-schoolse opvang. De maaltijd staat centraal en daaromheen is gelegenheid om te ontspannen. Tafelmanieren en omgangsnormen worden met de kinderen besproken en aangeleerd. Ze kunnen hier ook zelf ideeën voor geven. In de aangeboden voeding zit ruime variatie, zodat kinderen hun smaak kunnen ontwikkelen en voldoende verschillende voedingsstoffen binnenkrijgen. Een goede maaltijd en een gezellige sfeer zorgen ervoor dat kinderen de basisstoffen krijgen die zij nodig hebben om goed te kunnen leren en gezond en fit te blijven.

5.4 VOEDING BUITENSCHOOLSE OPVANG

Kinderen krijgen in de voorschoolse opvang de mogelijkheid gezond te ontbijten, tijdens de tussen-schoolse opvang een gezonde broodmaaltijd te nuttigen en 's avonds kan er gebruik gemaakt worden van een warme maaltijd. Alle maaltijden zijn voedzaam en gezond. Als een kind drie keer per dag bij KSH eet, heeft het alle benodigde voedingsstoffen voor die dag binnen. Kinderen leren de tafel-etiquette. Ook leren ze tijdens de maaltijden op een gezellige manier verhalen aan elkaar te vertellen en naar elkaar te luisteren.

5.5 KINDER-KOOK-CAFÉ

Bij alle Kidsclubs hebben we een Kinder-kook-café. Kinderen leren, onder deskundige begeleiding, zelf voedsel schoon te maken en te bereiden. Kinderen leren welke smaken bij elkaar passen, ze leren omgaan met kou, hitte en de bederfelijkheid van voedsel en ze leren hoe je eten er mooi uit kunt laten zien. Kinderen wordt verteld waar voedsel vandaan komt (melk komt niet uit de supermarkt maar van de koe). Bij (educatieve) uitstapjes

buiten de groep kunnen we hier op aansluiten. In het Kinder-kook-café worden kookworkshops gegeven, waarin kinderen leren kleine hapjes te bereiden en deze vervolgens uit te delen aan andere kinderen, of mee te nemen naar huis. Na afloop van de kookworkshop krijgen kinderen het boekje met de recepten, de bevindingen en de ervaringen van alle kinderen mee naar huis.

6. ZORG VOOR HET KIND

6.1 ONTWIKKELINGSACHTERSTANDEN

Extra aandacht voor het kind

De basis van onze werkwijze is dat kinderen zich op hun eigen tempo mogen ontwikkelen. Waarbij ieder kind daarin uniek is. Wij kijken in de eerste plaats dan ook naar de eigenheid van het kind en leggen geen druk en hoog verwachtingspatroon op aan een kind dat iets nog niet kan. Toch is er wel een globaal beeld van wat kinderen in een bepaalde fase kunnen. We volgen in de periode dat kinderen bij ons zijn heel nauwkeurig hoe een kind zich ontwikkelt. Als we denken dat een kind achterblijft bij zijn leeftijdsgenootjes op een of meer ontwikkelingsgebieden, dan stimuleren wij dit kind op deze gebieden extra. Pedagogisch medewerkers overleggen hierover met de ouders en kunnen afspraken maken over een aangepast aanbod. Indien nodig kan er door de ouders deskundige hulp worden ingeschakeld, die de pedagogisch medewerkers of het kind rechtstreeks kan helpen om verdere achterstand te voorkomen en om de achterstanden die er zijn te verminderen.

Hierbij zal altijd het welbevinden van het kind en van de groep voorop staan. KSH zal alle medewerking verlenen ten aanzien van het stimuleren van de ontwikkelingsgebieden, maar de mogelijkheden hierin zijn niet onbegrensd. KSH is een reguliere kinderopvang en zal, als het welbevinden van het kind, of dat van de groep, in de knel komt, dit bespreekbaar maken met de ouder. In overleg met de ouder worden gezamenlijk oplossingen gezocht en worden ouders doorverwezen naar passende hulpverleningsinstanties. Deze oplossingen zijn er op gericht het welbevinden van het individuele kind én de groep zo goed mogelijk te waarborgen. Hoe KSH omgaat met ontwikkelingsachterstanden is te vinden in het protocol ontwikkelingsproblemen. Eind 2018 zal er bij KSH

een gedragscode voor zowel kinderen, medewerkers ouders en derden worden geïnitieerd.

Ontwikkelingsbeoordelingen en observatielijsten

Om de ontwikkeling van kinderen goed te kunnen volgen werken wij met ontwikkelingsbeoordelingslijsten en observatielijsten. Met deze lijsten kunnen we op individueel- en groepsniveau de ontwikkeling van kinderen volgen. Tijdens de jaarlijkse oudergesprekken op zowel het kinderdagverblijf als de Kidsclub worden de observaties toegelicht en worden opvallende zaken rond de zorg voor het kind besproken. Wanneer dit nodig is zullen er naast het vaststaande jaarlijkse oudergesprek eventuele extra oudergesprekken worden afgestemd.

Pedagogisch medewerkers die zorg hebben voor een kind, bespreken dit tijdens werkoverleggen. Indien nodig stelt vm samen met pm een plan van aanpak op, waarbij vm de pm'er ondersteund. Onder andere door het kind een vastgestelde periode te observeren, de pedagogisch medewerker te begeleiden en samen een gesprek met de ouders te voeren. Vm informeert de aandacht functionaris binnen KSH en kan tevens om advies vragen. Indien nodig doet de aandacht functionaris, als de zorg voortkomt uit een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling een signaal afgeven in de landelijke verwijzindex..

Naast interne consultatie kan de vm ook informatie en advies inwinnen bij de intern begeleider van school IB, school maatschappelijk werk, pedagogische instellingen zoals: In Rotterdam Centrum voor Jeugd en Gezin, Lucertis, Yulius. In Amsterdam kan personeel ondersteuning en advies inwinnen bij Okido, Alert 4 you. Tevens draagt KSH zorg voor deskundigheidsbevordering van medewerkers, door interne en externe trainingen aan te bieden, waaronder Ben ik in Beeld, effectief communiceren aan de hand van de Gordonmethode, Taal en interactie vaardigheden, spelen in de kinderopvang en verslaglegging, oudergesprekken en verslaglegging, kinderen met zorg en verslaglegging. Op de kinderdagverblijven van KSH wordt gewerkt met het Kijkregistratie systeem om de ontwikkeling van kinderen te volgen en vast te leggen.

Opbrengstgericht werken (OGW)

Op onze locaties met en zonder voorschoolse educatie wordt aantoonbaar gewerkt aan de brede ontwikkeling van het jonge kind door opbrengstgericht te werken. Een aanbod om op een spelende wijze goede aansluiting en een vloeiende overgang van het kinderdagverblijf of voor naar voerschoolse educatie naar een schoolse situatie te maken. Voor de VVE locaties omvat ontwikkelingsgericht werken in ieder geval de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door Stichting Leerplanontwikkeling (SLO): sociaal-emotioneel, taal, rekenen en motoriek. Het geeft aan wat kinderen bij aanvang van groep 1 in het basisonderwijs zouden moeten kunnen (referentie doelen).

Om de ontwikkeling van de kinderen te volgen werkt Kinder Service Hotels met het kind-volgsysteem KIJK, waarin de ontwikkeling van zowel het individuele kind als de groep in kaart wordt gebracht. Op basis van de uitkomsten kan er voor kinderen een passend aanbod aangeboden worden. De uitkomsten worden ook besproken met ouders, zodat zij weten hoe het staat met de ontwikkeling van hun kind. In principe gebeurt ontwikkelingsgericht werken de hele dag door maar tijdens onze activiteiten staan we hier extra bij stil. De aangeboden activiteiten zijn gericht op de ontwikkelingsgebieden/ **SLO doelen** en worden geregistreerd op het planningsformulier van "Ben ik in Beeld". Voor verdere informatie over de KIJK wordt verwezen naar protocol KIJK.

De gespecificeerde doelen die onder het ontwikkelingsgebied vallen zijn terug te vinden in het pedagogisch werkplan van de vestiging.

Opbrengstgericht werken voor pedagogische medewerkers bij KSH
Opbrengstgericht werken is een duidelijke werkwijze in het handelen van de pedagogisch medewerker in relatie tot de ontwikkeling van kinderen. Door de trainingen "ben ik in beeld" en "Kijk" die de medewerkers volgen leren zij systematisch en doelgericht te werken met gebruik van verzamelde gegevens, om zo de ontwikkelingskansen van kinderen maximaal te benutten. Deze gegevens vormen naast de gevolgde methodiek de basis van het aanbod om kinderen verder te helpen in hun ontwikkeling. Helpt het? Hoe kun je dat zien? En wat leer je daar zelf van?

Om opbrengst gericht te kunnen werken is het belangrijk dat medewerkers hierin worden geschoold. In ons opleidingsaanbod wordt hier ruim aandacht aan besteedt, bijvoorbeeld door middel van: inwerktraject, coaching op de werkvloer (waaronder Video interactie begeleiding), trainingen en nascholingen van bijvoorbeeld KIIK, TINK (Taal en interactie vaardigheden), Thomas Gordon, opvallend gedrag etc. De TINK is een training gericht op taal en interactievaardigheden binnen de kinderopvang. Het helpt medewerkers om kinderen optimaal te kunnen begeleiden waarbij hij continu de volgende vragen aan zich zelf stelt: Wat doe je? Wat zeg je? Hoe zeg je het?

De interactievaardigheden die hierbij centraal staan zijn: sensitieve responsiviteit, respect voor autonomie, structureren en grenzen stellen, praten en uitleggen, ontwikkelingsstimulering en begeleiden van interacties tussen kinderen. De opbrengsten vanuit de observaties en de KIIK lijsten worden periodiek (ten minste 1 keer er jaar) met ouders besproken om de ontwikkeling van de kinderen te monitoren. Met deze doelen geïntegreerd in het activiteiten aanbod kan de dagopvang binnen Kinder Service Hotels in samenwerking met scholen hun doorgaande lijn versterken.

Verantwoorde kinderopvang

Binnen Kinder Service Hotels bieden we de kinderen een veilige en gezonde omgeving aan waarin het bevorderen van de persoonlijke en sociale competenties van kinderen, en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen belangrijke kenmerken zijn.

In het kader van het bieden van verantwoorde kinderopvang draagt Kinder Service Hotels er zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- Er op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan. Binnen Kinder Service Hotels doen we dat door goed te kijken en te luisteren naar de signalen die een kind afgeeft en proberen te begrijpen wat het kind met deze signalen bedoelt en daar op een warme en ondersteunende manier mee om te gaan, afgestemd op het kind en de situatie. Bij kinderen in de

ontwikkelingsfase van 0-9 maanden is dit vooral gericht op het herkennen van het slaap-, en eetritme. Bij kinderen in de ontwikkelingsfase van 9 maanden -2 jaar is dit vooral gericht op het benoemen van behoeftes en gevoelens van het kind. Bij kinderen in de ontwikkelingsfase van 2-4 jaar is dit vooral gericht op het gebruiken van vriendelijke zinsconstructies, zoals: Zullen wij samen...? Wil jij soms...? Enz. Bij kinderen in de leeftijd van 4-6 is dit vooral gericht op de eerste aanzet tot de bevordering van sfeercommunicatie onderling bijv samen een taakje uitvoeren. Bij kinderen in de leeftijd van 6-8 is dit vooral gericht op door te gaan op de inhoud van wat een kind zegt. Bij kinderen in de leeftijd van 8-12 is dit vooral gericht op het geven van vertrouwen aan het kind, dat het al heel veel zaken zelf kan oplossen.

Bij alle ontwikkelingsfases geldt dat we contact maken met de kinderen door hen aan te kijken, ze regelmatig bij hun eigen naam te noemen en ook onze eigen gevoelens te benoemen.

- Er respect voor de autonomie van de kinderen wordt getoond. Binnen Kinder Service Hotels doen we dat door het kind zoveel mogelijk de ruimte te geven om zoveel mogelijk zelf te doen en te ontdekken, de inbreng van het kind positief te waarderen, mét het kind te praten in plaats van tegen het kind of over het hoofd heen van het kind. De pedagogisch medewerkers bereiden het kind voor op wat komen gaat en geven het kind een eigen inbreng in de gang van zaken, zodat het niet volledig afhankelijk is. Er worden grenzen gesteld aan en structuur geboden voor het gedrag van kinderen, zodat de kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen. Binnen Kinder Service Hotels doen we dat door de omgeving van het kind zo overzichtelijk en zoveel mogelijk voorspelbaar te maken. Zelf geven de pedagogisch medewerkers het goede voorbeeld en worden gedragsregels regelmatig herhaalt. Wanneer een kind iets doet wat niet mag legt de pedagogisch medewerker kort uit waarom dat gedrag niet toelaatbaar is en legt aan het kind uit wat de gevolgen zijn van zijn daden voor (de gevoelens van) de ander. Kijkend naar de diverse ontwikkelingsfases zien we bij de 0-2 jarigen o.a. dat we herkennen wanneer een kind verzadigd is en dus klaar is met drinken. Vanaf het moment dat een kind aan tafel brood kan mee

eten mag het kind zelf kiezen uit twee soorten beleg, of welke cracker die wil.

Bij kinderen in de ontwikkelingsfase van 2-4 jaar uit zich dit bijvoorbeeld in het zelfstandig aantrekken en dichtmaken van de jas. Maar ook het benoemen van een handeling bijvoorbeeld: "Ik ga nu je neus afvegen of wil je dat zelf doen?"

Bij kinderen in de leeftijd van 4-6 jaar is dit o.a. gericht op het kiezen van waar en met het kind wil spelen.

Bij kinderen in de leeftijd van 6-8 jaar is dit o.a. gericht op het meedenken over plannen, oplossingen en activiteiten. Kinderen die daar interesse in hebben kunnen deel uitmaken van de kinderraad.

Bij kinderen in de leeftijd van 8-12 jaar is dit o.a. zichtbaar in de mogelijkheid die geboden wordt om na overleg met ouders een zelfstandigheid contract te hebben waardoor kinderen zelfstandig buiten kunnen spelen of zich zelfstandig van de vestiging naar elders kunnen verplaatsen.

Bij alle ontwikkelingsfases geldt dat de pedagogisch medewerkers zich steeds afvragen: "Zou een kind dit ook alleen kunnen of heeft het echt mijn hulp nodig?"

- Kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische-, cognitieve-, taal-, en creatieve vaardigheden. Het doel hierbij is dat de kinderen in staat gesteld worden steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving. Binnen Kinder Service Hotels krijgen de kinderen de kans om zelf kennis te ontwikkelen. Dit doen de pedagogisch medewerkers door bijvoorbeeld vragen te stellen en hints te geven die het kind helpen om zelf de weg te vinden. De pedagogisch medewerkers praten veel met de kinderen en geven de kinderen de ruimte om hun eigen ideeën te verwoorden om de ontwikkeling van kennis en taal te stimuleren. Op alle vestigingen wordt er zorg gedragen voor uitdagend materiaal zoals bijvoorbeeld (informatieve) boekjes, technisch speelgoed enz. Voor de ontwikkelingsfase van 0-1 jarigen dragen de pedagogisch medewerkers er o.a. zorg voor dat er zo weinig mogelijk stress factoren op de groep zijn. Bijvoorbeeld zo min mogelijk prikkels in de buurt van de baby box.

Voor de ontwikkelingsfase van 0-2 jarigen staat er bijvoorbeeld alleen muziek aan als dit relevant is voor de aangeboden activiteit van dat moment. Dit omdat wij het binnen KSH belangrijk vinden dat pedagogisch medewerkers woorden geven aan al hun handelingen wat de taal-, en cognitieve ontwikkeling ten goede komt.

Voor de ontwikkelingsfase van 2-4 jarigen worden er dagelijks activiteiten aangeboden volgens ons VVE programma Ben Ik In Beeld. Naast de gerichte activiteiten weten onze pedagogisch medewerkers van elk moment een kansrijk moment te maken waarbij het kind dus iets geleerd wordt.

Voor de ontwikkelingsfase van 4-6 jarigen nemen de kring-, tafelgesprekken een belangrijke plaats in wat de taal-, en cognitieve ontwikkeling ten goede komt.

Voor de ontwikkelingsfase van 6-8 jarigen worden er o.a. workshops aangeboden waarbij het zelfstandig lezen en rekenen gestimuleerd worden (bijv. bij een kookworkshop).

Voor de ontwikkelingsfase van 8-12 jarigen wordt er bijvoorbeeld op elke KSH vestiging de mogelijkheid geboden om onder begeleiding van de pedagogisch medewerkers huiswerk te kunnen maken. Kinderen kunnen logisch denken; rollenspelen en debatteren zijn goed mogelijk in deze periode.

Binnen KSH werken we o.a. volgens de visie van inspirator Reggio Emilia. Dit is op de meeste KSH vestigingen terug te zien in een crea ruimte waarin gebruik gemaakt kan worden van bijv. kosteloos materiaal.

- Kinderen worden begeleid in hun interacties , waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, waardoor de kinderen in staat gesteld worden steeds zelfstandigere relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden. Binnen Kinder Service Hotels krijgen de kinderen voldoende ruimte om alleen, in duo's of in groepen te spelen. De pedagogisch medewerkers stimuleren samenspel waarbij kinderen leren samenwerken en luisteren naar elkaar. Voor de ontwikkelingsfase van 0-1 jarigen is dit vooral gericht op voelen en ervaren. Activiteiten die de pedagogisch medewerkers doen zijn bijv. Kiekeboe spelletjes en liedjes zingen.

Voor de ontwikkelingsfase van 1-2 jarigen begint het ontdekken van de nabije omgeving een belangrijke rol te spelen. De pedagogisch medewerkers spelen hierop in door passend speelgoed aan te bieden.

Voor de ontwikkelingsfase van 2-4 jarigen geldt dat er een start wordt gemaakt met o.a. imitatie spel en constructie spel. De pedagogisch medewerkers stimuleren deze ontwikkeling voornamelijk 1 op 1.

Voor de ontwikkelingsfase van 2-4 jarigen betekent het een overgang van paralelspel naar samenspel. De pedagogisch medewerkers stimuleren dit door eerst te observeren en dan een spel interventie in te brengen zoals nieuwe woorden, een nieuw voorwerp of een nieuwe rol.

Voor de ontwikkelingsfase van 4-6 jarigen begint het samenspelen volgens regels vorm te krijgen en komt er verdieping in het imitatiespel. KSH hecht daarom grote waarde aan het hebben van een huishoek met echte materialen zodat het dagelijkse leven kan worden nagebootst.

Voor de ontwikkelingsfase van 6-8 jarigen staat het spelen in groepjes meer centraal waarbij de pedagogisch medewerkers het samenspel stimuleren. Ook neemt het concentratievermogen toe waardoor er spellen met complexere regels gespeeld kunnen worden.

Voor de ontwikkelingsfase van 8-12 jarigen is het belangrijk er rekening mee te houden dat deze kinderen goed zelfstandig kunnen lezen, waardoor het bijv. mogelijk is om met een groepje kinderen zelfstandig een gezelschapsspel te spelen. Je stem laten horen en debatteren in de kinderraad vinden wij bij KSH belangrijk.

- Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde normen en waarden in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij. Binnen Kinder Service hotels benoemen de pedagogisch medewerkers duidelijk naar de kinderen toe wat gewenst /ongewenst gedrag is. Hierdoor worden de kinderen normen en waarden bijgebracht.

Door het overbrengen van normen en waarden worden de kinderen geholpen bij de ontwikkeling van hun geweten.

Bij kinderen in de leeftijd van 0-2 jaar begint het ontwikkelen van een normbesef. Gewenst gedrag wordt benoemd door de pedagogisch medewerkers. Bijv. "Wij lopen in de gang..."

Voor de ontwikkelingsfase van 2-4 jarigen maken we een start met de aanwezigheid van regels op de groep.

Bij kinderen in de ontwikkelingsfase van 4-6 jaar wordt o.a. geleerd om bij het spelen van een spelletje tegen hun verlies te kunnen en rekening te houden met anderen.

Voor de ontwikkelingsfase van 6-8 jarigen is het belangrijk om kinderen mee te laten denken over bijv. welke (groeps) regels ze belangrijk vinden. Er worden regelmatig workshops aangeboden die betrekking hebben op normen en waarden (bijv. het meedoen aan goede doelen acties).

Voor de ontwikkelingsfase van 8-12 jarigen staan workshops gericht op het overbrengen van normen en waarden centraal (bijv. kinderraad, pesten, social club).

Bij alle ontwikkelingsfases geldt dat we het binnen KSH belangrijk vinden om het kind te complimenteren als het positief gedrag vertoont en dat regels en afspraken positief geformuleerd zijn.

Toelichting op de toegepaste programma's binnen KSH

Er zijn kinderdagverblijven die werken met een erkend Vroeg Voorschools Educatief programma (VVE) zoals 'Puk en Ko' en 'Ben ik in Beeld (BiiB)'. BiiB is een compleet VVE-programma voor kinderen van nul tot vier jaar in de kinderopvang. De methode zet in op het stimuleren van de brede ontwikkeling en het optimaliseren van kansen voor kinderen. Daarbij worden kinderen met een (taal)achterstand in een vroeg stadium extra geholpen, zodat ze goed starten op de basisschool. Bij BiiB zijn de interesses van de kinderen leidend, binnen een duidelijke structuur die past bij de routines op het kinderdagverblijf.

De pedagogisch medewerkers die met BiiB werken zijn hiervoor speciaal opgeleid. In deze opleiding leren de pedagogisch medewerkers hoe ze een

sensitief-responsieve houding aannemen. Door deze houding, waarin de pedagogisch medewerker écht ziet waar de behoeften van kinderen liggen, kan van ieder moment van de dag een kansrijk moment gemaakt worden. Zo kan je bijvoorbeeld tijdens het fruit eten praten over de vormen en kleuren van het fruit en heb je bij een dagelijkse routine een leermoment, waar de pedagogisch medewerker bewust voor kiest en de kinderen gezellig aan het praten zijn.

Een belangrijk onderdeel van BiiB is videobegeleiding voor de pedagogisch medewerker. Tijdens een cursus, maar ook als vast onderdeel in gesprekken met de vestigingsmanager of BiiB trainers, kijkt de pedagogisch medewerker beelden terug van zichzelf in interactie met de kinderen. Hierdoor leert de pedagogisch medewerker patronen in het handelen herkennen. Interacties tussen pedagogisch medewerker en de kinderen maken de kern uit van pedagogische kwaliteit. Bij het terugkijken van de filmpjes wordt er altijd in eerste instantie gekeken naar de zaken die al goed gaan. Er wordt gekeken of de basisprincipes van een goede communicatie worden toegepast. Opnames op de locaties worden tijdens coaching gesprekken gebruikt. Het reflecteren aan de hand van videomateriaal heeft een grote meerwaarde voor het uitvoeren van het vak en geeft verdieping van het dagelijks werk met kinderen. Werken met BiiB leidt tot bewuster handelen van de pedagogisch medewerker en helpt hem om persoonlijke leerdoelen te stellen.

Daarnaast wordt er op een aantal vestigingen gewerkt met 'Babygebaren'. Deze methode ondersteund gesproken taal met gebaren. Hierbij worden de belangrijkste onderwerpen in een gesproken zin ondersteund met een handgebaar. Deze gebaren zijn gebaseerd op de Nederlandse Gebarentaal. Vanaf zes maanden kunnen kinderen woorden, die ze horen, associëren met voorwerpen, personen of handelingen, die ze zien. Vanaf deze leeftijd koppelt het kind specifieke handgebaren dus ook aan bepaalde woorden. Het kind imiteert de gebaren en kan daarmee uit zichzelf aangeven waar het behoefte aan heeft, wat het ziet of waar het mee wil spelen. Dit zorgt voor minder frustratie, meer rust bij de kinderen en meer begrip en inzicht bij de pedagogisch medewerker. Met gebaren communiceren vergt altijd oogcontact en dat verdiept de

vertrouwensband die de pedagogisch medewerker met de kinderen opbouwt.

Samenwerking met andere partijen

Voor goede zorg en aandacht, maar ook voor een doorgaande ontwikkelingslijn van het kind werken wij samen met primair onderwijs, voorschool en schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, consultatiebureau, logopedisten en andere zorg- en hulpverleners als dit nodig is. Wij hebben een netwerk van zorg- en hulpverleners waar wij deskundig advies kunnen vragen voor een specifieke situatie. Bij het vragen van advies beschrijven we de situatie zonder de (gezins)naam van het kind te noemen, maar wij kunnen ook specifiek over een kind spreken met zorg- en hulpverleners. De ouder verleent door het ondertekenen van de mantelovereenkomst aan medewerkers van KSH de volmacht om, indien omstandigheden daartoe aanleiding geven, (dit ter beoordeling van KSH) informatie over het kind in te winnen bij instanties die betrokken zijn bij de gezondheidszorg, opvang, opvoeding en opleiding van het kind, in de ruimste zin van het woord. De uit te wisselen informatie kan onder meer betrekking hebben op gezondheid, gedrag, taal, ontwikkeling en motoriek van het kind, alsmede opvoedingsvragen van ouders. Voor zover informatie wordt uitgewisseld zal KSH vertrouwelijkheid betrachten. De ouder wordt vooraf geïnformeerd over de te nemen stappen.

6.2 ZIEK ZIJN, CHRONISCH ZIEKE KINDEREN EN/OF KINDEREN MET EEN BEPERKING.

Rond ziekte werken wij met de volgende richtlijnen:

- Wij werken conform de richtlijnen van de GGD.
- Als een kind op de dag ziek wordt, halen de ouders het kind na overleg op.
- Medicatie wordt alleen toegediend op doktersadvies, uit de juiste verpakking (met Nederlandse bijsluiter) en nadat ouders hiervoor een medicijnformulier hebben ondertekend. Toediening vindt alleen plaats als ouders zelf niet in de gelegenheid zijn dit te doen. Het toedienen van medicijnen wordt gedaan door de vaste pedagogisch medewerkers van de groep. Wij werken conform een medicatie-protocol.

- Koorts onderdrukkende middelen, zoals paracetamol dienen wij niet toe. Dit geldt ook voor medicatie die het bewustzijn verlagen.

Chronisch zieke kinderen en/of kinderen met beperkingen zijn in basis welkom op onze vestigingen indien er voldoende facilitaire en pedagogische mogelijkheden zijn om in hun behoeften te voorzien. Tijdens het intakegesprek zal met de ouders worden overlegd of er voldoende mogelijkheden zijn om het kind professioneel op te kunnen vangen en te begeleiden. Tevens zal er na een wenperiode van 4 weken een evaluatiegesprek plaatsvinden en, indien nodig, zullen er nieuwe afspraken worden gemaakt. Deze evaluatie zal gedurende het jaar met een vaste frequentie plaatsvinden, in een gesprek met het vestigingsmanagement.

Als het kind ondanks de begeleiding en gemaakte afspraken, zodanige negatieve invloed heeft op de groep, doordat het gedrag of de ontwikkelingsstimulering van het kind zoveel tijd en aandacht vergt van de pedagogisch medewerker dat het welbevinden van de groep in het geding komt, of zorg te ingrijpend is, kan er besloten worden om met de opvang van het kind te stoppen. zie verder de mantelovereenkomst voor de geldende voorwaarden.

7. OUDERBELEID

7.1 SAMEN VORM GEVEN AAN OPVOEDING

KSH hecht aan een open en transparante communicatie met ouders. Samen met ouders zijn wij lange tijd medeverantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Hierin vinden wij het belangrijk elkaar op de hoogte te houden van relevante gebeurtenissen thuis of op de opvang. Het op elkaar afstemmen en /of toelichten van keuzes die zowel ouders als opvang maken in de gezamenlijke opvoeding, draagt bij aan het welbevinden en de normen en waarden van kinderen. In overleg met de ouder wordt de huidige ontwikkeling van het kind en het aanbod thuis in kaart gebracht door middel van een ouderanalyse. Dit om een passend aanbod afgestemd op de ontwikkelingsmogelijkheden van de ouder en de ontwikkelingsbehoefte van het kind te kunnen bieden.

Gedurende de tijd dat het kind naar de kinderopvang komt, zijn er diverse momenten van persoonlijk contact. Uitgangspunten hierin zijn; openheid, transparantie, duidelijkheid en respect naar elkaar en elkaars privacy.

Mentorschap

Kinder Service Hotels werkt op alle vestigingen met een mentor systeem. Dit betekent dat ieder kind gekoppeld is aan een pedagogisch medewerker. De mentor zal direct bij de intake aan de ouder, en het kind worden benoemd zodat deze direct bekend is. De mentor is zowel aanspreekpunt voor ouders als voor kind. Indien het kind een andere mentor krijgt toegewezen (bijv. vanwege personeelwisseling) dan zal dit kenbaar gemaakt worden aan de ouders. De mentor volgt het kind in zijn/haar ontwikkeling en heeft de volgende taken:

- Invullen van de formulieren van het kind volg systeem. Kinder Service Hotels werkt met Kijk!;
- De mentor voert periodiek ouder gesprekken (verdere informatie is te lezen in protocol KIJK)
- Het kind begeleiden en volgen los van de formulieren inzake welbevinden en ontwikkeling.

De pedagogisch medewerker krijgt taakuren om een logboek van het kind bij te houden. Meer informatie kunt u lezen in protocol welbevinden.

Kinder Service Hotels onderscheidt vier vormen van ouderparticipatie;

Meeleven: Hieronder wordt verstaan de interesse van ouders in de ontwikkeling van hun kind en de wederzijds informatie uitwisseling tussen pedagogische medewerkers en ouders. Bijvoorbeeld het aanbieden van een knutselavond, een thema bijeenkomst, haal en breng contacten.

Meedoen: Er zijn ouders die het zinvol en leuk vinden om iets te doen met en voor hun kind en de groep. Bijvoorbeeld hulp bij activiteiten, hand en span diensten, meegaan met uitstapjes, deelnemen aan spelinloop etc.

Meedenken: Ouders die een adviserende rol hebben op het gebied van organisatie en beleid. Deelname aan ouderavonden, ouder panels.

Mee beslissen: Oudercommissie

Wij vinden het belangrijk om met ouders te praten over opvoedingsstijlen en ideeën, over de situatie van het kind thuis (zodat we specifieke aandacht voor een kind kunnen hebben) en om ouders te vertellen hoe het tijdens de opvang gaat (zodat zij daar weer op kunnen inspelen). Omgekeerd is het voor de pedagogische medewerkers relevant om te weten hoe het kind zich thuis gedraagt en wat ouders belangrijk vinden in de opvoeding.

7.2 OUDERBETROKKENHEID

Bevorderen van de ouderbetrokkenheid doet Kinder Service Hotels als volgt:

Kennismakingsgesprek

Bij het eerste kennismakingsgesprek luisteren we naar de wensen van de ouders. We luisteren we naar wat de ouders over het kind vertellen en geven wij de visie en werkwijze van KSH aan. Ouders maken zo een bewuste keuze voor KSH. Heeft de ouder zich ingeschreven via het hoofdkantoor, dan zal de kennismaking plaatsvinden tijdens het intakegesprek op de desbetreffende vestiging.

Overeenkomst

Als ouders kiezen voor KSH, ondertekenen ze een overeenkomst. Niet alleen worden daarin zakelijke afspraken gemaakt over uren, tijden en geld, maar ouders stemmen hiermee ook in met de pedagogische visie en werkwijze van KSH.

Evaluaties

Drie maanden nadat een kind voor het eerst bij KSH is gekomen, worden de ouders uitgenodigd voor een evaluatiegesprek. Ouders en pedagogisch medewerkers wisselen met elkaar uit hoe het gaat met het kind en kunnen elkaar vragen stellen. Als ouders het op prijs stellen, kan het kind hierbij aanwezig zijn.

Verlaten KDV of BSO

Als een kind bij ons de kinderdagopvang of de Kidsclub verlaat is er gelegenheid voor een evaluatiegesprek.

Ouders kunnen daarin vertellen over hun ervaringen met KSH. Als ouders dat willen, kan dit evaluatiegesprek samen met het kind worden gevoerd. Vanuit het hoofdkantoor ontvangen ouders altijd de mogelijkheid om, na opzegging van het contract, digitaal een enquête in te vullen

Als een kind bij ons de Kidsclub verlaat (bijv. ten gevolge van een verhuizing), kan er indien er bijzonderheden zijn in overleg met de ouder(s) een (warme) overdracht plaatsvinden met de eventuele nieuwe BSO die het kind gaat bezoeken.

Overdracht van KDV / PO naar BSO

Als een kind van het kinderdagverblijf of peuteropvang doorgaat naar de BSO vind er met toestemming van ouders een overgangsgesprek/eindgesprek plaats.

Als een kind naar een externe BSO gaat kan indien er bijzonderheden zijn in overleg met de ouders een warme overdracht plaatsvinden.

Overdracht KDV naar school

Als een kind bijna 4 jaar wordt en de overstap maakt van het kinderdagverblijf naar de basisschool, vindt er in overleg met de ouder(s) een overdracht met de basisschool plaats. Dit gebeurt bij voorkeur in de vorm van een warme overdracht. Dit is een gesprek tussen de mentor pedagogisch medewerker van het kind en de leerkracht. Bij dit gesprek wordt gebruik gemaakt van de formulieren van het kind volgsysteem Kijk!, stukken uit het logboek van het kind die van belang zijn. Er wordt gebruik gemaakt van het overdrachtsformulier geldend voor betreffende gemeente. Als ervoor gekozen wordt om digitaal een KIJK! registratie te versturen naar school, kan er wanneer daar vanuit de school behoefte aan is, aanvullende informatie gegeven worden d.m.v. een gesprek of kan er aanvullende informatie verstrekt worden over het kind. Daarnaast kan

het betreffende kind ook besproken worden in een structureel overleg dat plaatsvindt met de IB'er van school.

Breng- en haalmomenten

Bij het brengen en halen is het mogelijk om informatie uit te wisselen. Ouders kunnen bij het brengen aangeven hoe het kind zich voelt, waar het kind mee bezig is en of er bijzondere zaken zijn. Als het kind weer naar huis gaat is er opnieuw gelegenheid om de zaken van de dag met elkaar uit te wisselen. Wij vinden het belangrijk dat ouders kinderen in de groep brengen en dat er ook in de groep afscheid wordt genomen. Kinderen weten dan dat de pedagogisch medewerker het overneemt. Bij de jongste kinderen kunnen gegevens over eten, drinken en slapen bijgehouden worden in een babyschriftje.

Oudergesprek

Minimaal één keer per jaar is er op uitnodiging van KSH, een gesprek met de ouders. Hierin bespreken wij de ontwikkeling van het kind. Als er vanuit de pedagogisch medewerker of de ouders behoefte is aan een extra gesprek dan zal hier een afspraak voor gemaakt worden.

Ouderbetrokkenheid bij Voor en Vroegschoolse Educatie

Op een aantal kinderdagverblijven van Kinder Service Hotels wordt gewerkt met een Vroeg en Voorschools Educatief programma. In deze programma's wordt thematisch gewerkt. Ouders ontvangen voorafgaand aan het thema informatie: Wat is het thema van de komende weken, welke woorden staan centraal, wat kunnen ouders thuis doen om hun kind te ondersteunen in zijn ontwikkeling. Elk thema wordt afgesloten en ouders worden uitgenodigd om de afsluiting van het thema bij te wonen.

Ouderavond

Op iedere vestiging wordt minimaal één keer per jaar een ouderavond georganiseerd. Tijdens deze avond staat een thema centraal en kunnen ouders met elkaar kennismaken. Bij KSH worden verschillende feesten gevierd. Minimaal één keer per jaar is er een feest samen met de ouders zoals Sinterklaas, Kerst of het Jaarfeest.

Informatie-uitwisseling

Wij werken samen met zorg- en hulpverleners, zoals medewerkers van het consultatiebureau, de jeugdgezondheidsdienst en logopedisten. Ook werken we samen met scholen aan een doorgaande leerlijn, zeker bij vestigingen die nauw aan bepaalde scholen verbonden zijn. In het belang van het kind kan het goed zijn om informatie uit te wisselen. Dit doen wij alleen als wij de ouders hiervan op de hoogte hebben gesteld.

Oudercommissie

Inpraak is voor KSH belangrijk: ouders denken mee over de wijze waarop wij met hun kinderen omgaan. In het reglement oudercommissie is concreet benoemd op welke onderdelen. Het merendeel van onze vestigingen heeft een oudercommissie.

Oudercommissies worden om advies gevraagd bij diverse pedagogische, organisatorische, operationele en financiële vraagstukken.

Bij vestigingen waar nog geen oudercommissie is, stimuleert KSH de vorming van een oudercommissie actief. Bij een aantal vestigingen is de oudercommissie van de Kinderdagopvang en de Kidsclub aan elkaar gekoppeld.

Bij KSH wordt door diverse oudercommissies gewerkt met eigen onderzoek en enquêtes onder ouders op ontwikkelingsgebieden, aanbod van materiaal, activiteiten en interactie. Oudercommissies worden betrokken bij diverse activiteiten, evenementen, het pedagogisch werkplan en het pedagogisch beleid. KSH houdt tevredenheids-onderzoeken onder ouders en personeel waarvan de conclusies en aanbevelingen worden doorgesproken met de oudercommissie.

Niet elke vestiging van Kinder Service Hotels is hetzelfde, niet elke groep ouders is vergelijkbaar, het meeleven, meedoen, meedenken en beslissen door ouders kan op elke vestiging andere accenten en vormen hebben.

8. OVERIGE ZAKEN

8.1 VAN PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN NAAR PEDAGOGISCH WERKPLAN

In dit beleidsplan is op hoofdlijnen onze werkwijze uiteengezet. Per vestiging is hiervan een praktische vertaling gemaakte in de vorm van een pedagogisch werkplan. Daarin staat heel concreet wat er op een vestiging in een bepaalde groep wordt gedaan. U kunt dit werkplan altijd inzien bij de pedagogisch medewerkers van de betreffende vestiging.

8.2 PRIVACY

Om de opvoedingssituatie thuis en in de kinderopvang zo optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen, is het nodig dat de pedagogisch medewerkers op de hoogte zijn van de thuissituatie. Wij hebben in de contracten een privacy-protocol opgenomen, waarin de geheimhoudingsplicht van de pedagogisch medewerkers is vastgelegd. Bovendien zijn in de 'beroepscode kinderopvang' ook regels opgenomen over de privacy van ouders.

8.3 KWALITEIT

Wij staan voor een kinderopvang van hoge kwaliteit. Ouders vertrouwen hun dierbaarste bezit aan ons toe en wij willen dat vertrouwen waar maken door op alle aandachtsgebieden kwaliteit te bieden. Op de vestigingen van KSH kunt u via het vestigingsmanagement meer informatie krijgen over het kwaliteitssysteem .

8.4 KLACHTEN

Als er bij ouders klachten zijn over de organisatie of werkwijze van KSH of over het gedrag van pedagogisch medewerkers, dan kunnen zij altijd contact opnemen met de pedagogisch medewerkers van de groep waar het kind in zit of met de vestigingsmanager. Wij gaan met de ouders in gesprek en bespreken of we er samen uit kunnen komen. De office manager van KSH is tevens klachten coördinator, welke de interne klachten coördineert. Voor verdere informatie verwijzen we u naar de klachtenprocedure op de vestiging.

8.5 TOEZICHT

Alle KSH vestigingen staan onder toezicht van:

- De GGD van de desbetreffende gemeente;
- Een interne audit;
- De regiomanager (periodieke bezoeken);
- De ouders en de oudercommissie;
- De brandweer.

8.7 Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag

KSH werkt met een protocol vermoeden kindermishandeling. Vanaf 2013 wordt het landelijke protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag geïmplementeerd bij alle KSH vestigingen. Dit protocol is speciaal toegeschreven naar de branche kinderopvang en is bedoeld voor iedereen die werkzaam is binnen de branche kinderopvang. Het protocol geeft via een route aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling. KSH is aangesloten bij het meldpunt Sisa, een signaleringssysteem dat risicojeugd in de gehele Stadsregio Rotterdam in beeld brengt.

8.8 BRANDVEILIGHEID

Alle KSH vestigingen voldoen aan de brandveiligheidseisen. Daarnaast heeft KSH instructies vastgelegd in een calamiteitenplan en beschikt elke vestiging over een eigen ontruimingsplan, welke inzichtelijk is op de vestigingen.

8.9 EHBO en BHV

Gedurende de openingstijden van de kinderopvang vestigingen is er te allen tijde een gecertificeerde medewerker op de vestiging aanwezig die een BHV en kinderEHBO certificaat heeft.

KSH vindt het belangrijk dat alle medewerkers zich bewust zijn van de regels en richtlijnen en dat ze adequaat kunnen handelen bij ziekte of ongeval.

Elke vestiging beschikt over een EHBO-trommel volgens geldende richtlijnen van het Oranje kruis

8.10 RISICO INVENTARISATIE VEILIGHEID EN GEZONDHEID

KSH volgt de Wet Kinderopvang ten aanzien van veiligheid, hygiëne en gezondheid. Jaarlijks worden alle risico's op deze gebieden geïnventariseerd, waarna een plan van aanpak wordt opgesteld. Hierover wordt de oudercommissie jaarlijks geïnformeerd. Mocht er ondanks alle genomen maatregelen toch een ongeval plaatsvinden dan wordt dit geregistreerd en zo nodig worden er preventieve en corrigerende maatregelen genomen. Verdere informatie kunt u vinden in het veiligheid en gezondheidsbeleid van de vestiging.

Noot: alle document waar naar verwezen wordt zijn op te vragen bij het vestigingsmanagement.